

بازار پول

ماهنامه بازار پول - اسفندماه ۱۴۰۱ - قیمت ۷۰ هزار تومان

دلایل شکننده بودن اقتصاد ایران چیست؟

نردبان توسعه

توسعه یک خواست دیرینه است و جامعه ایرانی در اینکه توسعه می‌خواهد یکمداست؛ اما وقتی سخن از چستی و چگونگی به میان می‌آید، تکثر و اختلاف نظرها هویدا می‌شود. اگر توسعه همانند نردبانی باشد که کشورها آرام آرام از آن بالا می‌روند تا به سطحی مشابه با بهترین کشورهای جهان برسند، ثبات اقتصاد کلان بستر تداوم حرکت کشورها است؛ مسیری که آن را «نردبان توسعه» نام نهاده‌اند. اما دلیل عدم توسعه یافتگی ایران چیست؟ تحلیلگران می‌گویند: چون ایران در بند بی‌ثباتی گرفتار شده، پایه‌های اقتصاد برای صعود از نردبان توسعه نابود شده و سیاستگذار هم عمدتاً به دلیل عدم رعایت توالی سیاستگذاری ناکام مانده است. همین عوامل سبب زمین‌گیر شدن برنامه‌های توسعه در کشور شده است. اقتصاددان می‌گویند: در گام نخست باید تغییرات اساسی توسعه‌گرا در نظام ارزشی و بینشی حاکمیت و در نظام انتصاب و انتخاب مدیران و کارکنان رخ دهد.

معروف‌فخانی رئیس اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های نفتی:
ماموریت اصلی «اتاق دهم»

عوامل مداخله‌گر در تورم کدامند؟
برآورد عدد تورم در پایان سال

چرا موتور تورم در فصل پایانی سال پرشتاب شد؟
ردیابی افزایش قیمت‌ها

سعید درویش کارشناس اقتصاد تحلیل کرد
پیش بینی بازارها در سال آتی

بازار پول

تله ارزی

دو چرخ به ارز ترجیحی راه حل جدیدی نیست، بلکه یک تله ارزی است که سرمایه‌گذاران را به اشتباه محاسباتی می‌اندازد و متداولی‌ترین تله ارزی است. هر دو سرمایه‌گذار ایرانی و خارجی در وقت‌های قبل نوبت به وضوح نشان می‌دهد، تکریم نرخ ارز کار نامرئی است و نتیجه‌های جزو رتبه و سود است. در نظر نگری کشور خراب، تحلیلگران بر این باورند که بدون پشتوانه دولتی و حمایت‌های بی‌سابقه‌های بانک و بانک مرکزی، تله ارزی در کشور خراب، حل‌ناشدنی است. اما بعد از همه ۵۵ تله‌های مختلف تکریم که یکی به ریواری به حالی است که شرایط برای مدت زمانی کوتاه التماسش دهد، اما بعد از پاره‌پاره شدن تخصصی و خنثی‌سازی در رتبه‌های خواهد بود.

میانگین بازار پول - دی ۱۴۰۱ = قیمت ۷۰ هزار تومان

کارشناسان پیش‌بینی کردند روند بازار سرمایه و خودرو تا پایان سال

ویدئوهای شهری اقتصادی

مسئله‌ای نگران‌کننده تر از دلار

رکود اقتصادی در ۹۴

کشور بی‌سابقه

خطر حمله به ارز ترجیحی

بازار پول

معمای دلار

معماهای دلار در این سال به قدری پیچیده شده که سرمایه‌گذاران را به اشتباه محاسباتی می‌اندازد و متداولی‌ترین تله ارزی است. هر دو سرمایه‌گذار ایرانی و خارجی در وقت‌های قبل نوبت به وضوح نشان می‌دهد، تکریم نرخ ارز کار نامرئی است و نتیجه‌های جزو رتبه و سود است. در نظر نگری کشور خراب، تحلیلگران بر این باورند که بدون پشتوانه دولتی و حمایت‌های بی‌سابقه‌های بانک و بانک مرکزی، تله ارزی در کشور خراب، حل‌ناشدنی است. اما بعد از همه ۵۵ تله‌های مختلف تکریم که یکی به ریواری به حالی است که شرایط برای مدت زمانی کوتاه التماسش دهد، اما بعد از پاره‌پاره شدن تخصصی و خنثی‌سازی در رتبه‌های خواهد بود.

نسخه اقتصاد ۱۴۰۱

میانگین بازار پول - دی ۱۴۰۱ = قیمت ۷۰ هزار تومان

میانگین بازار پول - دی ۱۴۰۱ = قیمت ۷۰ هزار تومان

میانگین بازار پول	میانگین بازار پول	میانگین بازار پول
میانگین بازار پول	میانگین بازار پول	میانگین بازار پول

بازار پول

خط فقر

خط فقر در این سال به قدری پیچیده شده که سرمایه‌گذاران را به اشتباه محاسباتی می‌اندازد و متداولی‌ترین تله ارزی است. هر دو سرمایه‌گذار ایرانی و خارجی در وقت‌های قبل نوبت به وضوح نشان می‌دهد، تکریم نرخ ارز کار نامرئی است و نتیجه‌های جزو رتبه و سود است. در نظر نگری کشور خراب، تحلیلگران بر این باورند که بدون پشتوانه دولتی و حمایت‌های بی‌سابقه‌های بانک و بانک مرکزی، تله ارزی در کشور خراب، حل‌ناشدنی است. اما بعد از همه ۵۵ تله‌های مختلف تکریم که یکی به ریواری به حالی است که شرایط برای مدت زمانی کوتاه التماسش دهد، اما بعد از پاره‌پاره شدن تخصصی و خنثی‌سازی در رتبه‌های خواهد بود.

میانگین بازار پول - دی ۱۴۰۱ = قیمت ۷۰ هزار تومان

بازار پول

هیوای تورم

هیوای تورم در این سال به قدری پیچیده شده که سرمایه‌گذاران را به اشتباه محاسباتی می‌اندازد و متداولی‌ترین تله ارزی است. هر دو سرمایه‌گذار ایرانی و خارجی در وقت‌های قبل نوبت به وضوح نشان می‌دهد، تکریم نرخ ارز کار نامرئی است و نتیجه‌های جزو رتبه و سود است. در نظر نگری کشور خراب، تحلیلگران بر این باورند که بدون پشتوانه دولتی و حمایت‌های بی‌سابقه‌های بانک و بانک مرکزی، تله ارزی در کشور خراب، حل‌ناشدنی است. اما بعد از همه ۵۵ تله‌های مختلف تکریم که یکی به ریواری به حالی است که شرایط برای مدت زمانی کوتاه التماسش دهد، اما بعد از پاره‌پاره شدن تخصصی و خنثی‌سازی در رتبه‌های خواهد بود.

میانگین بازار پول - دی ۱۴۰۱ = قیمت ۷۰ هزار تومان

بازار پول

رکود دشگنی قیمت‌ها

رکود دشگنی قیمت‌ها در این سال به قدری پیچیده شده که سرمایه‌گذاران را به اشتباه محاسباتی می‌اندازد و متداولی‌ترین تله ارزی است. هر دو سرمایه‌گذار ایرانی و خارجی در وقت‌های قبل نوبت به وضوح نشان می‌دهد، تکریم نرخ ارز کار نامرئی است و نتیجه‌های جزو رتبه و سود است. در نظر نگری کشور خراب، تحلیلگران بر این باورند که بدون پشتوانه دولتی و حمایت‌های بی‌سابقه‌های بانک و بانک مرکزی، تله ارزی در کشور خراب، حل‌ناشدنی است. اما بعد از همه ۵۵ تله‌های مختلف تکریم که یکی به ریواری به حالی است که شرایط برای مدت زمانی کوتاه التماسش دهد، اما بعد از پاره‌پاره شدن تخصصی و خنثی‌سازی در رتبه‌های خواهد بود.

میانگین بازار پول - دی ۱۴۰۱ = قیمت ۷۰ هزار تومان

بازار پول

گذر از دالان باریک

حرکت اقتصاد در جاده توسعه

پیش بینی بازارها در سال آتی

چشم انداز اقتصاد جهان تا ۲۰۲۴

خطر ارز رانتهی

ردیابی افزایش قیمت ها

موتور تورم ساز خاموش می شود؟

نمای تورم در استان ها

برآورد عدد تورم در پایان سال

کارکرد اتاق ها در دوران تحریم

ماموریت اصلی «اتاق دهم»

برنامه کاری پارلمان اقتصادی

دولت ها اتاق را جدی نمی گیرند

قشم؛ گنج پنهان خلیج فارس در مسیر توسعه

ناقوس رکود کسب و کارها

بازار خودرو چگونه آرام می گیرد؟

سقوط صادرات

شماره ششم

صاحب امتیاز و مدیر مسئول: فرشته فریادرس

سر دبیر: فرشته فریادرس

صفحه آرایی و امور هنری: محمد سیدی

همکاران این شماره: فائزه طاهری، نسترن ساکی

شیوا زمانی، سمیه سایش، مهسان تحصیلی، الهام بهرامی

دفتر مرکزی: رسالت، خیابان هنگام، تکاوران شمالی

لاله هشتم، پلاک ۷۷، واحد ۴

تلفن: ۸۸۱۸۶۸۱۳ - ۰۹۳۸۹۸۹۳۱۴۲

چاپ: ایران کهن

بخش آگهی ها: ۰۹۲۲۶۳۳۸۷۳۱

برای اشتراک بازار پول با شماره

۰۹۲۲۶۳۳۸۷۳۱

تماس بگیرید

گذر از دالان باریک؛ سخت اما نه ناممکن!

همه ما مایلیم و شاید وظیفه داریم تا به آینده امیدوار باشیم؛ خوش بین باشیم تا بتوانیم زندگی را ادامه دهیم. اما هر روز با اخبار و وقایعی مواجه میشویم که به این حس امیدواری، تلنگری می زند و نیمه خالی لیوان را، که هر روز متاسفانه خالی تر هم می شود، به رخمان می کشد و ادا رمان می کند که محتاط تر و محافظه کارانه تر (ترسوتر شاید) نسبت به آینده بیندیشیم و روندهای حوزه های مختلف سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را بدبینانه تر تحلیل کنیم. حوادث غم انگیز و در عین حال بس درس آموز چند ماه اخیر در عرصه سیاسی بعنوان نقطه عطفی کم بدیل در سال های پس از انقلاب، این امید را ایجاد کرد که نظام حکمرانی با آسیب شناسی رفتار خود در طی این سال ها و با یاری و مشارکت نیروی اجتماعی سر برآورده از دل این جنبش اصیل، مسیر تغییرات ساختاری در حوزه های مختلف زندگی انسان ایرانی را گشوده و امکان توسعه و پیشرفت برای کشور را با توجه به مزیت های فراوان اقتصادی و تمدنی آن، امکان پذیر نماید. متاسفانه اما تاکنون کمتر نشانه هایی از این تغییر نگرش مشاهده و بیشتر نادیده انگاری و پاک کردن صورت مسئله و یا خرد و کوچک شمردن این وقایع عظیم را در نظام تدبیر کشور شاهدیم.

سرمقاله

حسین حقگو
اقتصاددان

“

چنانکه نقشه نظام حکمرانی برای رفع چالش‌های اساسی همچون: پرونده برجام، حقوق شهروندی و آزادی‌های سیاسی و رسانه‌ای و معضلات ساختاری اقتصادی نظیر: «ناترازی بودجه و نظام بانکی و صندوق‌های تامین اجتماعی و بازنشستگی و منابع آبی و محیط زیست و...» نامشخص است و جامعه با حجم بزرگی از نادانسته‌ها و عدم قطعیت‌ها سروکار دارد که همچون خوره روح جامعه را می‌خورد و می‌فرساید

”

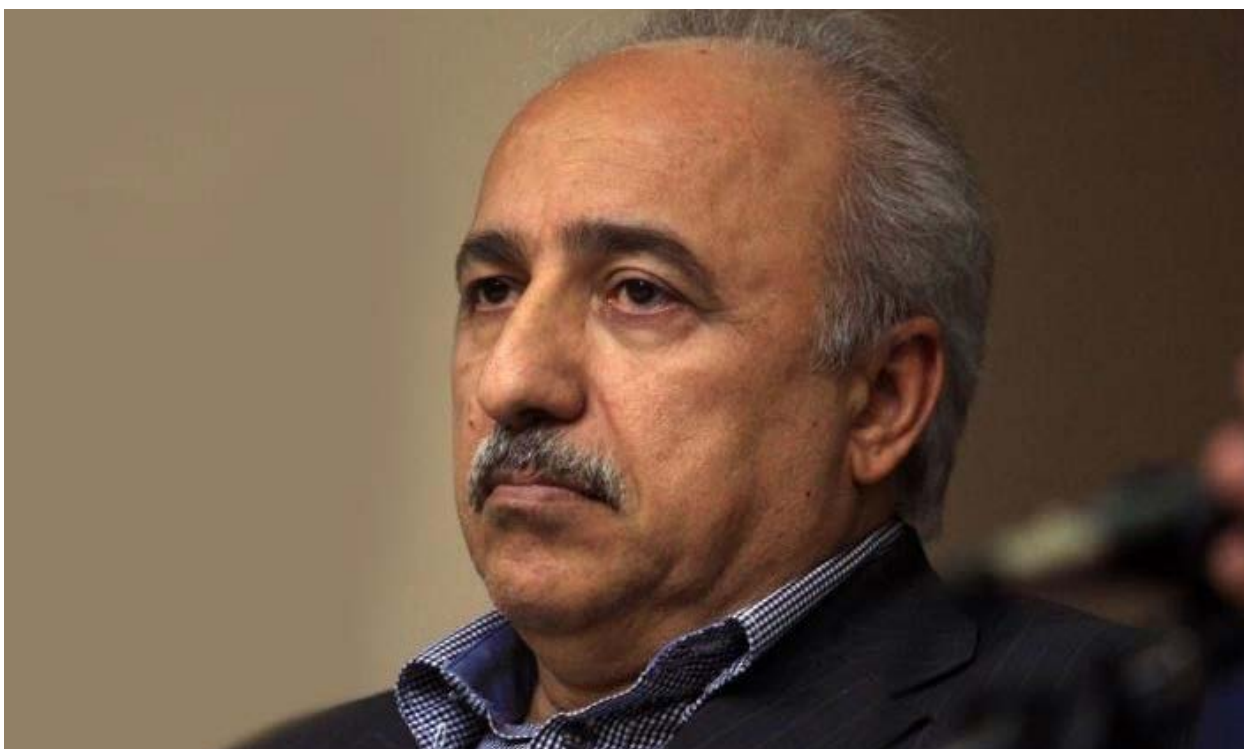
حاکم است و به سال بعد منتقل می‌شود، عدم قطعیت‌ها و پیشبینی ناپذیری رفتار دولت است که امکان هر گونه برنامه‌ریزی برای توسعه کار و ارتقا فعالیت‌ها را برای جمیع شهروندان و بخصوص فعالان اقتصادی بس دشوار می‌سازد. چنانکه نقشه نظام حکمرانی برای رفع چالش‌های اساسی همچون: پرونده برجام، حقوق شهروندی و آزادی‌های سیاسی و رسانه‌ای و معضلات ساختاری اقتصادی نظیر: «ناترازی بودجه و نظام بانکی و صندوق‌های تامین اجتماعی و بازنشستگی و منابع آبی و محیط زیست و...» نامشخص است و جامعه با حجم بزرگی از نادانسته‌ها و عدم قطعیت‌ها سروکار دارد که همچون خوره روح جامعه را می‌خورد و می‌فرساید. بی‌شک همه ما مایلیم و وظیفه داریم که خوشبین باشیم و امیدوار اما بیش از آن دولت است که می‌بایست مسئولیت‌پذیر باشد و بجای تصمیمات خلق الساعه، با اتخاذ «تصمیمات به موقع» و قابل انتظار و انجام کارویژه‌های خود در حوزه عرضه کالای عمومی (امنیت، زیر ساخت‌ها، محیط زیست، فضای کسب و کار و دیپلماسی خارجی و آموزش و بهداشت عمومی)، افق ثبات و آرامش را در منظر اجتماعی بگشاید. جامعه نیز البته باید که صبور باشد و انتظار معجزه نداشته باشد. امید است که چنین شود و سال آینده سالی بهتر در مسیر گذار از این دالان باریک و خروج از بن بست‌های تاریخی این سرزمین عزیز و مردم خویش باشد.

در همان روزهای اوج گیری جنبش اخیر، پنج اقتصاددان مطرح کشورمان در بیانیه‌ای ضمن اشاره به ضرورت تحلیل چرایی این حوادث به تحولات چهار دهه اخیر جامعه ایران همچون: افزایش سطح تحصیلات، توسعه شهرنشینی، دسترسی بیشتر شهروندان به اطلاعات و فراهم شدن بیشتر زیر ساخت‌ها اشاره کردند و عنوان کردند، که این جامعه، رفاه، مشارکت سیاسی و شفافیت مالی و سیاسی و احترام افزون-تر را می‌طلبد که این امر جز با پذیرش «واقعیت‌های برآمده از جامعه‌ای متکثر و با تنوع زیاد فرهنگی و اجتماعی» محقق نمی‌شود (نامه پنج اقتصاددان ۱۶/۱۷/۱۴۰۱). جامعه‌ای که فقط در طی یک دهه اخیر بیش از یک سوم رفاه خود را از دست داده و درآمد سرانه آن به نصف درآمد سرانه جهان سقوط کرده (۵۳۰۰ دلار در سال) و در زمره کشورهای با درآمد متوسط پایین محسوب می‌شود و اقتصادش با اسارت در دو راهبرد غلط «خودکفایی» و «تامین معیشت»، دچار سرمایه‌گذاری و بهره‌وری پایین و بیکاری بالا و جزو نه اقتصاد دارای تورم بالای ۴۰ درصد در بین ۱۹۳ کشور جهان است (تورمی که متوسط ۱۰ ماهه آن در سال جاری ۴۸ درصد بوده که بدون تردید، قله تورمی اقتصاد ایران، پس از سال‌های ۱۳۲۱ و ۱۳۲۲ محسوب می‌شود. مسعود نیلی و... نیازمند بازسازی عمیق و سریع در همه عرصه‌ها است. در این میان اما به اعتقاد بسیاری بهبود حال اقتصاد و سلامت آن بستگی به تصمیم‌های مهم در عرصه «سیاست» دارد و اینکه امر سیاسی در خدمت اقتصاد باشد و بار سنگین سیاست از روی دوش اقتصاد برداشته شود تا ماشین اقتصاد بتواند راحت‌تر حرکت کند. در واقع تحولات ساختاری در اقتصاد و حل گره‌های بزرگی همچون: «تورم و سقوط سرمایه‌گذاری و کاهش فقر و بیکاری و...» نیازمند تحولات سیاسی و تغییر اراده سیاستگذار در جهت تعامل با جهان و کاهش شکاف در داخل و افزایش امید و اعتماد در جامعه است. چنانکه در همین روزهای پایانی سال با توافق از سرگیری روابط دیپلماتیک با عربستان شاهد کاهش نسبتاً شدید قیمت‌ها در بازار ارز و طلا و خودرو... بوده و حتی امید به کاهش بیشتر قیمت‌ها به سبب احتمال تحولات دیگر ایجاد شده است (تبادل زندانیان و آزاد شدن بخشی از منابع ارزی بلو که شده کشور) متأسفانه اما فراز و فرود فضای سیاسی کشور پس از انقلاب نشان داده که بر روی چنین گشایش‌هایی چندان نمی‌توان حساب باز کرد و این فرض قوی است که این تحولات کوتاه مدت و ناشی از ضرورت‌های خاص زمانی باشد و نه تغییر راهبردها. بنابراین آنچه بنظر همچون سالیان قبل همچنان بر روح و روان ایرانیان

افقه اقتصاددان از دوسناریو برای اقتصاد ایران در ۱۴۰۲ می گوید

حرکت اقتصاد در جاده توسعه

مرتضی افقه اقتصاددان می گوید: اگر مشکل تحریم‌ها حل نشود و دولت نخواهد از نیروهای باتجربه، متخصص و کارآمد بهره بگیرد، بعید است از عهده اداره کشور در سال ۱۴۰۲ برآید. به عبارت دیگر، اگر دولت بخواهد برادامه همین روند اصرار ورزد، هرچند با فروش باقیمانده اموال دولتی با نام مولدسازی بتواند بخشی از کسری بودجه سال آینده خود را تأمین کند اما معیشت مردم همچنان به تحریم‌ها گره خورده باقی خواهند ماند. این اقتصاددان معتقد است که در سناریوی نخست و در کوتاه مدت هیچ گریزی نیست جز اینکه مشکل تحریم‌ها و مراودات مالی بین المللی و مساله FATF به هر شکل ممکن حل شود؛ اما در سناریوی بلند مدت، باید تغییرات اساسی توسعه‌گرا در نظام ارزشی و بینشی حاکمیت و در نظام انتصاب و انتخاب مدیران و کارکنان رخ دهد؛ به گونه‌ای که معیشت و رفاه مردم در اولویت اصلی و محوری حکمرانان قرار گیرد. در صورت چنین تحولی، می‌توان انتظار داشت که کشور در ابتدای جاده توسعه قرار گیرد. مشروح این گفت و گور در ادامه می‌خوانید

خبر توافق ایران و عربستان برای از سرگیری روابط سیاسی با وساطت چین در رسانه‌ها منتشر و بازتاب‌های گسترده‌ای از جمله در کاهش نرخ ارز داشت؛ تحلیل‌تان درباره این توافق چیست؟
 بارها نوشته و گفته‌ام که اقتصاد کشور به شدت به روابط خارجی اش وابسته است و بنابراین هر خبر یا اتفاقی که بهبود این روابط را نوید دهد یا موجب ایجاد یا تشدید تنش کند بلافاصله در متغیرهای عمده و اثرگذار اقتصادی بازتاب مثبت یا منفی خواهد داشت.

دلیل این میزان وابستگی و تأثیر پذیری اقتصاد و معیشت مردم به روابط خارجی به خصوص با کشورهای قدرتمند اقتصادی چیست؟ واقعیت آنست که در جهان کنونی هیچ کشوری بدون داشتن روابط سیاسی و اقتصادی با سایر کشورها، نمی تواند حتی نیازهای معمول جامعه را تأمین کند. با این وصف، نقش روابط خارجی در اقتصاد ایران به مراتب از بسیاری کشورهای دیگر بیشتر است. دو دلیل عمده برای این امر وجود دارد: اول، سهم نفت در بودجه دولت و نیز در تولید ناخالص داخلی؛ دوم، ساختارهای ناکارآمد و ضد توسعه حاکم بر همه ارکان اقتصادی، اجتماعی، و سیاسی کشور. اتفاقاً دلیل دوم خود دلیل عامل اول و باعث وابسته تر شدن اقتصاد کشور به روابط سیاسی اقتصادی با جهان خارج شده است.

دلایل و شرایطی که کشور را به این نقطه شکننده رساند، چیست؟ واقعیت آنست که مشکلات موجود کشور عمدتاً نمود اقتصادی دارند اما چون ریشه های غیراقتصادی دارند با نسخه های صرفاً اقتصادی قابل رفع نیستند (امری که بیش از سه دهه است مورد بی اعتنائی یا غفلت تعدادی از اقتصادخوانده های طرفدار بازار آزاد مورد بی اعتنائی یا غفلت قرار گرفته است). بارها نوشته ام که ریشه غیراقتصادی مشکلات موجود، فلسفی است: یعنی به نظام ارزشی حاکم بر بینش و نگرش تصمیم گیران و تصمیم سازان کشور ربط دارد. توضیح آنکه توسعه یک کشور پیش نیازهای متعددی دارد که ریشه ای ترین آن ها پذیرش دو اصل اساسی و فلسفی است: ۱. ارزشمند دانستن زندگی مادی و این جهانی؛ و ۲. ارزشمند دانستن انسان (به ماهو انسان و بدون توجه به ویژگی های ظاهری و اعتقادی اش) و تمام نیازهای مادی و معنوی اش شامل: معیشت او، سلامت جسمی و ذهنی او، شأن و شخصیت او، آزادی او، زمان و وقت او، ... علاوه بر این باید دانست که انسان هم عامل و محرک توسعه است و هم هدف توسعه. بنابراین و با توجه به این دو اصل مبنائی و به خصوص محور بودن انسان، باید پذیرفت که توسعه پیش از آنکه فرایندی اقتصادی باشد، تحولی نگرشی و فلسفی است که یکی از نتایج آن می تواند رشد و رفاه اقتصادی در جامعه باشد.

اما بخش قابل توجهی از مبانی نگرشی و فلسفی غیر توسعه ای موجود، ناشی از برداشتی محدود و تنگ نظرانه از آموزه های دینی است. در حالیکه در آموزه های اعتقادی و اخلاقی دین منابع عظیمی از محرک های توسعه وجود دارد (حق الناس، توجه به دانش و

دانشمندان، عدالت...)، تمرکز و تأکید بر احکام عملی صرفاً فقهی و غفلت یا بی اعتنائی از آموزه های توسعه ای مورد اشاره در دین، مانع از آن شده تا بستر نظری لازم برای توسعه فراهم گردد. از طرف دیگر، نسخه های گروهی از اقتصاددانان طرفدار اقتصاد آزاد و غافل یا بی اعتنا به ساختارهای ناسازگار با شرایط موجود، باعث بروز و تشدید مشکلات اقتصادی کشور شده اند که حاصل آن اتلاف وسیع منابع و فرصت سوزی های جبران ناپذیر بوده است.

این نوع نگاه چه اثری بر پیشبرد برنامه های توسعه ای داشته است؟ نگاه تنگ نظرانه حاکم منجر به ایجاد نظامی از انتخاب و انتصاب مدیران و کارکنان شده، که در بسیاری موارد، فاقد حداقل توان و کارآمدی لازم برای پیشبرد برنامه های توسعه ای کشور هستند. نظام انتخاب و انتصاب مدیران و کارکنان نه بر اساس شایستگی های توسعه گرا، بلکه در بسیاری از موارد بر اساس معیارهایی شکل می گیرد که نه تنها هیچ کمکی به فرایند توسعه نمی کنند، بلکه با تدوین قوانین ضد تولید و ایجاد یک بوروکراسی ناکارآمد، مانع قرار گرفتن کشور در مسیر توسعه شده است.

در چنین ساختاری چه نسخه یی می توان به سیاستگذار تجویز کرد؟

در چنین ساختار ناکارآمدی، حتی بهترین نسخه های اقتصادی نه تنها قابلیت اجرا ندارند، بلکه اجرای آن ها موجب اتلاف وسیع منابع کشور و فرصت سوزی های جبران ناپذیری شده است. به علاوه، این نظام ناکارآمد، باعث شده تا اقتصادی آسیب پذیر و شکننده در کشور شکل گیرد و بعد از گذشت چهار دهه از انقلاب، هنوز به فروش نفت و منابع خام دیگر به شدت وابسته مانده است. این شرایط و ساختارهای ضد تولید و ضد توسعه را بیش از دو دهه است که به انحاء مختلف بیان کرده ام، اما اصرار بر ادامه راه (خطای) طی شده مانع از شکل گیری اقتصادی مستقل، پویا و مقاوم در مقابل حوادث داخلی و فشارهای خارجی شده است. به همین دلیل، پس از گذشت بیش از سه دهه از پایان جنگ ۸ ساله، هنوز سفره مردم به فروش نفت و درآمدهای آن شدیداً وابسته است. بی دلیل نیست که در شرایط فعلی، هرگونه خبر یا اقدام مرتبط با مذاکرات رفع تحریم و یا کاهش تنش منطقه ای ایران، بلافاصله در بازارهای داخلی به خصوص بازار ارز و بنابراین بر معیشت مردم نمود پیدا می کند.

با این وضعیت پیش‌بینی‌تان از آینده اقتصاد ایران چیست؟

با توجه به این توضیحات، تحلیل وضع موجود و پیش‌بینی آینده چندان دشوار نخواهد بود. سال‌هاست که این ساختارهای ضدتولید و ضدتوسعه بر فضای اقتصادی اجتماعی کشور حاکم‌اند و مسیر حرکت جامعه را با زاویه‌ای بزرگ، از هدف توسعه منحرف کرده‌اند. آنچه مانع شد تا این انحراف از مسیر توسعه پیش از این نمایان شود، وجود درآمدهای نفتی بود. در واقع تزیق درآمدهای نفتی به اقتصاد کشور، مانع از آن شد تا بی‌کفایتی‌های ناشی از نگاه ضدتوسعه‌ای حاکم‌نمود چندان داشته باشد. در طول سال‌های پس از انقلاب فرصت‌های زیادی برای اصلاح مسیر توسعه فراهم گردید که با بی‌تدبیری و بی‌کفایتی از بین رفت. به عنوان مثال، در دوره ۸ ساله آقای احمدی‌نژاد که از بیشترین درآمدهای نفتی تاریخ کشور و همچنین بیشترین حمایت‌های حاکمیت برخوردار بود، فرصت خروج از بن‌بست توسعه نیافتگی وجود داشت که بی‌تدبیری و بی‌کفایتی هدر رفت، به طوری که کشور در انتهای دوره ریاست ایشان در آستانه بحرانی عمیق و خطرناک قرار گرفت. همین بحران باعث شد تا نظام مجوز مذاکره با امریکا را صادر کند. انتخاب روحانی به ریاست جمهوری توسط مردم، انجام مذاکرات هسته‌ای را تسهیل کرد. دولت آقای روحانی با انجام مذاکراتی تخصصی، طولانی، و فشرده سرانجام به توافق معروف به برجام دست یافت؛ توافقی که باعث شد که کشور تا اواخر سال ۹۶ نه تنها از زیر فشارهای اقتصادی خارج شود بلکه کاهش تورم و رشدهای اقتصادی کم سابقه‌ای را تجربه کند. شوربختانه با روی کار آمدن دولت جمهوری خواه و تندروی ترامپ، نه تنها توافق برجام لغو گردید بلکه بی‌سابقه‌ترین تحریم‌ها بر کشور تحمیل شد. بدون تردید این تحریم‌ها حتی شدیدتر از تحریم‌های دوره جنگ هشت ساله بود. طبیعی بود که در چنین شرایطی که کشور به درآمدهای نفتی خود به شدت وابسته بود، کاری از دولت بر نمی‌آمد و کشور باید منتظر فشارهای اقتصادی و معیشتی جدیدی می‌شد. بنابراین، از ابتدای سال ۱۳۹۷ با اعلام خروج امریکا از توافق برجام و تشدید تحریم‌ها، روند افزایش قیمت ارز و به تبع آن تورم و شاخص قیمت‌ها شروع شد. اما برخلاف تبلیغ مخالفان توافق برجام، برای متخصصان اقتصادی کاملاً محرز بود که وخامت شرایط پس از سال ۹۷ و تشدید تحریم‌ها بیش از آنکه به تدابیر دولت ربط داشته باشد، به تشدید بی‌سابقه تحریم‌ها مربوط بود. جناح مقابل که خود از بانیان ناکامی‌های

“

بعد از انتخابات و شروع به کار آقای رئیسی، انتظار این بود که با درک شرایط بسیار دشوار و حساس کشور، بهترین و قوی‌ترین افراد برای کابینه و به خصوص تیم اقتصادی پیشنهاد و انتخاب شوند اما شوربختانه، افراد معرفی شده نه تخصص کافی داشتند و نه تجربه اجرایی و نه شناخت لازم از ساختارهای پیچیده اقتصادی اجتماعی کشور

”

سال‌های پس از جنگ بود، در طول مذاکرات برجام و پس از توافق نیز سنگ اندازی‌های فراوانی برای شکست آن انجام داد، با نزدیک شدن به انتخابات ۱۴۰۰، تبلیغات وسیعی علیه این توافق کم سابقه در روابط خارجی به راه انداختند و مدعی شدند که می‌توانند بدون گره زدن سفره مردم به تحریم‌ها مشکلات را حل کنند. آن‌ها بارها مدعی شدند که بدون تجارت با غرب و امریکامی‌توانند از طریق مراودات تجاری با کشورهای همسایه و چین و روسیه، موانع را از سر راه بردارند. همچنین مدعی شدند که خط قرمزشان افزایش نقدینگی و تورم است و بهترین برنامه‌ها را برای این اهداف دارند. به هر حال در شرایط بحرانی پیش آمده و بدون اصلاح ساختارهای ضد تولید و ضد توسعه موجود، بیان چنین ادعاهای غیرقابل انجامی یا از روی ناآگاهی و توهم بود یا با هدف کسب رأی برای انتخابات ریاست جمهوری. بعد از انتخابات و شروع به کار آقای رئیسی، انتظار این بود که با درک شرایط بسیار دشوار و حساس کشور، بهترین و قوی‌ترین افراد برای کابینه و به خصوص تیم اقتصادی پیشنهاد و انتخاب شوند، اما شوربختانه، افراد معرفی شده نه تخصص کافی داشتند و نه تجربه اجرایی و نه شناخت لازم از ساختارهای پیچیده اقتصادی اجتماعی کشور. بنابراین، بروز شرایط و مشکلات سخت اجتماعی و اقتصادی پس از آن کاملاً قابل انتظار بود.

دولت سیزدهم وعده داد که سفره مردم را به تحریم‌ها گره نمی‌زند، آیا چنین دیدگاهی برای اقتصاد شکننده ایران، درست بود؟

دولت با چنین وعده‌ایی، در اولین مواجهه با کسری بودجه به توصیه غلط برخی اقتصادخوانده‌های طرفدار اقتصاد آزاد و بی‌اعتنا به ساختارهای ناسازگار با نسخه‌های اقتصادی‌شان، دست به اقدامی انتحاری زد و ارزش بارانه‌ای را برای همان چند قلم کالای اساسی باقیمانده حذف کرد. هر چند ادعا می‌شد که این اقدام با هدف اصلاح ساختارهای اقتصادی است اما در عمل با هدف تأمین کسری بودجه ناشی از نبود درآمدهای نفتی صورت پذیرفت. به هر حال با این اقدام غلط، تیر خلاص به ثبات نسبی قیمت‌ها وارد شد و آغازی برای جهش‌های بی‌سابقه قیمت‌ها به خصوص قیمت کالاهای اساسی و مورد نیاز دهک‌های آسیب‌پذیر و محروم شد. این اقدام در کنار بی‌ثباتی‌های مدیریتی از جمله حذف یک وزیر متوهم و تغییر رئیس بانک مرکزی کاملاً بیگانه با تخصص پول و بانک و نیز زمزمه انجام چند استیضاح توسط مجلسیون پیش از یک و نیم سالگی دولت، و سردرگمی سیاستی در حوزه خودرو، ارز، طلا، بورس و ناکامی‌های دیگر، و از همه مهمتر، شکست در مذاکرات احیای برجام، انرژی روانی لازم را برای تشدید نگرانی مردم و کارگزاران اقتصادی نسبت به آینده شاخص‌های اقتصادی فراهم کرد. به رغم این همه ناکامی و بهم ریختگی اجرائی، دولت اما همچنان به وعده‌های نشدنی خود ادامه می‌دهد و بی‌اعتنا به فضای روانی منفی و نااطمینانی نسبت آینده و کاهش شدید سرمایه اجتماعی حتی در بین بسیاری از طرفداران خود، تلاش می‌کند با گفتار درمانی به مردم امید دهد.

حال دولت برای جبران باید دست به چه کاری بزند؟

حال که دولت باید متوجه شده باشد که از انجام بسیاری از وعده‌های پیش و پس از انتخابات خود عاجز است، انتظار آن است که دولت عذرخواهی کند و تغییرات اساسی در سیاست داخلی و خارجی خود را در کنار اصلاحات در کادر کابینه خود اعلام کند تا شاید بخشی از اعتماد سلب شده مردم را ترمیم و بهبود سرمایه اجتماعی خود را تقویت کند.

برای بهبود وضعیت اقتصاد در سال آتی دولت باید دقیقاً چه اقداماتی انجام دهد؟

اگر قرار است تغییر و بهبودی در مسیر پیش رو اتفاق بیفتد، تنها در دو سناریوی کوتاه مدت و بلندمدت امکان پذیر خواهد بود. در کوتاه مدت هیچ گریزی نیست؛ جز اینکه مشکل تحریم‌ها و مراودات مالی

بین المللی و مسئله FATF به هر شکل ممکن حل شود؛ اما رفع تحریم‌ها تنها شرط لازم برای بهبود است، شرط کافی اما (همانگونه که در ابتدای مطلب بیان شد) تغییرات اساسی توسعه‌گرا در ارکان بالادستی و در نظام انتصاب و انتخاب مدیران و کارکنان در جهت پیشرفت و رفاه اقتصادی و اجتماعی است به گونه‌ای که معیشت و رفاه مردم در اولویت اصلی و محوری حکمرانان قرار گیرد. اگر این تحول نگرشی صورت پذیرد، آنگاه نظام ناشایسته سالاری موجود امکان تغییر به نظام شایسته سالاری توسعه‌گرا در تمامی اجزاء حاکمیتی بروز پیدا می‌کند. بعد از این تحول، می‌توان انتظار داشت که کشور در ابتدای جاده توسعه قرار گیرد. بدیهی است چنین اتفاقی نیاز به تغییر اساسی در نگرش حکمرانان نسبت به معیشت و رفاه اقتصادی و غیراقتصادی مردم دارد. با این وصف، هیچ نشانه‌ای از امکان بروز این تغییر نگرشی در هیچ یک از سطوح حاکمیتی مشاهده نمی‌شود.

بنابراین، می‌توان انتظار داشت که دولت برای حل مشکلات به شدت بحرانی شده فعلی از این پس، به دنبال راهی کاهش تنش‌های منطقه‌ای و به خصوص برای رفع تحریم‌های اقتصادی از طریق احیای برجام یا هر توافق دیگری برآید تا مشکلات کشور به صورت موقت و کوتاه مدت با امکان صدور نفت و دریافت وجوه آن کاهش یابند. اما همانگونه که بیان شد، بدون تغییر و تحول اساسی در ساختارهای فکری و فلسفی و ضد توسعه موجود، معیشت و رفاه اقتصادی و غیراقتصادی مردم همچنان به فروش نفت گره خورده و وابسته باقی مانده و بنابراین آسیب‌پذیر، ناپایدار، و شکننده خواهند بود.

اگر تحریم‌ها همچنان به قوت خود باقی بماند، اداره اقتصاد در

سال آتی با این ادامه وضع موجود امکانپذیر است؟

اگر مشکل تحریم‌ها حل نشود و دولت نخواهد از نیروهای باتجربه، متخصص و قوی استفاده کند؛ بعید است از عهده اداره کشور در سال ۱۴۰۲ برآید. به عبارت دیگر، اگر دولت بخواهد بر ادامه همین روند اصرار ورزد، هر چند با فروش باقیمانده اموال دولتی بانام مولدسازی بتواند بخشی از کسری بودجه سال آینده خود را تأمین کند، اما سفره مردم همچنان به تحریم‌ها گره خورده باقی خواهند ماند؛ با این تفاوت که آستانه صبر مردم به انتهار رسیده و امکان بروز تنش‌های اجتماعی و سیاسی و شورش فقرا که تعدادشان اکنون بسیار زیاد شده نیز وجود دارد.

پیش‌بینی بازارها در سال آتی

همینطور افزایش نرخ دلار است. یعنی باید نگاه به ارز مانند تغییرات نرخ یک کالا باشد. علت رشد قیمت یک کالا تورم است و بنابراین در مورد ارز هم تورم به همین شکل عمل می‌کند. البته افزایش تورم خود معلول خلق بی‌رویه نقدینگی توسط دولت و بانک مرکزی است و در شرایطی که رشد اقتصادی با میزان چاپ نقدینگی در تناسب نباشد این اتفاق یعنی افزایش تورم اجتناب‌ناپذیر است. چاپ نقدینگی هم اغلب به علت کسری بودجه ساختاری است که سال‌ها درگیر آن هستیم.

در تحلیل نرخ دلار و پیش‌بینی آینده آن باید توجه کرد که نگاه نقطه‌ای به اقتصاد و نرخ ارز، نگاه درستی نیست؛ یعنی در پیش‌بینی آینده دلار ما باید به دنبال یک بازه قیمتی در طول سال آینده باشیم و نه صرفاً یک قیمت ثابت. تمام بازارها هر لحظه در نوسان هستند و تصور نقطه‌ای به اقتصاد که بگوییم یک بازار تا ابد رشد می‌کند یا کاهش قیمت را تجربه خواهد کرد و بعد آن رو منحصر به یک عدد

ما در حالی آماده ورود به سال جدید می‌شویم که دلار و بازارهای تابع افزایش نسبتاً بالایی را در بازه زمانی کوتاهی تجربه کرده‌اند و عموم مردم کنجکاو و نگران از رشد مجدد ارز در سال آینده هستند. قبل از اینکه به سراغ پیش‌بینی بازارهای مالی در سال آینده برویم باید به چند

سعید درویش
کارشناس اقتصاد

نکته پیرامون علل اصلی رشد ارز در بازار داخلی بپردازیم. برخلاف تصور غلطی که در تحلیل دلار و در رابطه تورم با دلار وجود دارد، باید گفت عامل افزایش تورم و کاهش ارزش ریال که در اصل به معنی کاهش قدرت خرید، کاهش رفاه و گسترش فقر برای اکثریت مردم و در مقابل رشد روز افزون سرمایه برای ذینفعان در اقتصاد ماست، افزایش نرخ دلار نیست! بلکه باید توجه داشت که معادله کاملاً برعکس است و در واقع تورم مقصر اصلی کاهش ارزش ریال و

کنیم درست نیست. در اصل قیمت دلار و دیگر بازارهای مالی در یک بازه تعریف می‌شود. حال برای پیش‌بینی بازه قیمتی که دلار می‌تواند در آن نوسان داشته باشد ساده‌ترین و مهمترین راه محاسبه اختلاف تورم ایران و آمریکاست. تا زمانی که تورم ما از تورم آمریکا بالاتر باشد، به میزان اختلاف این دو کاهش ارزش ریال را شاهد خواهیم بود و این یعنی بدون در نظر گرفتن به نتیجه رسیدن یا نرسیدن مذاکرات پیرامون برنامه هسته‌ای و موشکی ایران که حال همکاری با روسیه هم به آن اضافه شده، حتما شاهد سقوط حدود ۴۰ درصدی ریال در مقابل دلار خواهیم بود!

اگر مذاکرات از سر گرفته نشود سال آینده هم انتظارات برای قیمت ارز صعودی خواهد بود و به سمت ابر تورم خواهیم رفت. اما اگر روابط خارجی ما تلطیف شود با کاهش انتظارات تورمی و ورود ارز به کشور میتوان شاهد کاهش قیمت و ثبات حدوداً دو ساله در اقتصاد ایران بود. افزایش تورم، سیاست‌های پولی نادرست، کاهش قابل توجه نرخ بهره حقیقی، ریزش قابل توجه سرمایه‌های اجتماعی و تمایل به مهاجرت از کشور تقاضا برای خرید ارز و همینطور خروج ارز را افزایش داده است و بعید به نظر می‌رسد، بدون اصلاح روابط خارجی و سیاست‌های داخلی شاهد تغییرات در این موارد باشیم. در کنار موارد گفته شده، اعمال محدودیت‌ها در ورود ارز از کانال کشورهای همسایه به این مزید بر علت شده و دست بانک مرکزی برای تاثیر گذاری حداقل کوتاه‌مدت در بازار را محدود کرده. در حال حاضر رشد حقیقی در اقتصاد نداریم

“

اگر مذاکرات از سر گرفته نشود سال آینده هم انتظارات برای قیمت ارز صعودی خواهد بود و به سمت ابر تورم خواهیم رفت. اما اگر روابط خارجی ما تلطیف شود با کاهش انتظارات تورمی و ورود ارز به کشور میتوان شاهد کاهش قیمت و ثبات حدوداً دو ساله در اقتصاد ایران بود

”

و ریسک‌های سرمایه‌گذاری همچنان در حال بزرگتر شدن است که بدون توافق برای سال آینده این ریسک‌ها گسترش پیدا خواهند کرد. در حال حاضر بحث تقاضا نیز در کشور شرایط خوبی ندارد و همسو با رشد جمعیت، نیروی فعال کار افزایش پیدا نکرده است. از طرفی ترکیب پول و شبه پول به نفع پول تغییر کرده که مشخصاً بخاطر نرخ بهره حقیقی منفی است و این به خودی خود در سرعت گردش پول که یکی از عوامل تاثیر گذار در کنترل تورم است تاثیر عمده‌ای دارد. در سال‌های اخیر تمرکز دولت بیشتر بر روی کنترل سرعت گردش پول بوده تا کاهش سرعت چاپ نقدینگی که این سیاست با نرخ حقیقی بهره تناسبی ندارد و در سال آینده برای تاثیر گذاری، نرخ بهره حقیقی باید افزایش چشمگیری پیدا کند.

وقتی موتور تورم روشن است، همه بازارها رشد می‌کنند. از بورس تا خودرو، مسکن، زمین و طلا همه دچار رشد می‌شوند؛ اما دقت داشته باشید در ۲۰ سال گذشته، بورس، طلا، مسکن و زمین بیشتر از ارز رشد کردند. ممنوعیت معاملات ارزی و شدت گرفتن تقاضا در بازار سکه به عنوان بازار قانونی جایگزین ارز، سبب رشد حیابی و قابل توجه سکه نسبت به دلار شده است. افزایش تقاضا برای سکه‌های گرمی و ربع سکه و افزایش حباب این نوع سکه‌ها به وضوح نشانگر کاهش قدرت خرید مردم و فقیرتر شدن جامعه است. بدون کاهش تنش و رسیدن به یک توافق، اشکال مختلف طلا پناهگاه امن سرمایه در برابر افزایش ریسک‌ها خواهد بود و در این صورت احتمال رشد بالای آن حتمی است. در سال آینده بازسازی واحدهای مسکونی با اقبال بیشتری مواجه خواهد شد و در بلندمدت نیز رشد قیمت املاک مسکونی بیش از زمین خواهد بود. با توجه به افزایش هزینه‌ها پیرامون مواد اولیه که قطعاً در ماه‌های گرم سال تشدید خواهد شد، به نظر نمی‌رسد اقبال به سمت ساخت و ساز به اندازه گذشته باشد و سرمایه گذاران این حوزه به دنبال کسب سودهای سریعتر و کم در دستر تر هستند. همچنین در کوتاه‌مدت نیز قیمت اجاره‌بها افزایش خواهد داشت و سال سختی برای مستاجران در پیش است!

عقب‌ماندگی بازار اصطلاح رایج این روزها برای تحلیل بازار سرمایه است. در تحلیل بازارها باید توجه داشت نقدینگی هم‌زمان نمی‌تواند در چند بازار حضور داشته باشد و در واقع نقدینگی به ترتیب از بازاری به بازار دیگر حرکت می‌کند. رشد بازار سرمایه هنوز به زمان نیاز دارد و در بازه بلندمدت با برگشت اعتماد محقق خواهد شد.

صندوق بین‌المللی پول ترسیم کرد

چشم‌انداز اقتصاد جهان تا ۲۰۲۴

برزیل و جنوب صحرای آمریکا افزایش خواهد بود. در مقابل در مناطقی چون «آمریکا، انگلیس، آمریکای لاتین و کارائیب» رشد اقتصادی نزولی خواهد بود. صندوق بین‌المللی پول با توجه به ریسک‌های گوناگون قابل انتظار برای سال ۲۰۲۳، گزینه‌های سیاستی را در هفت محور برای اقتصادهای جهان پیشنهاد داده که شامل «تضمین کاهش تورم جهان، مهار همه‌گیری مجدد کووید-۱۹، تضمین ثبات مالی، بازگشت پایداری بدهی، پشتیبانی از اقشار آسیب‌پذیر، تقویت عرضه و تقویت همکاری‌های چندجانبه» است.

صندوق بین‌المللی پول چشم‌انداز اقتصادی کشورها در سال‌های ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴ را بررسی کرد. براساس پیش‌بینی این نهاد، رشد اقتصاد جهان در دو سال آینده نیز نزولی خواهد بود؛ به عبارتی، رشد اقتصاد جهان از ۳/۴ درصد در سال ۲۰۲۲ به ۲/۹ درصد در سال ۲۰۲۳ کاهش یابد و مجدداً در سال ۲۰۲۴ با کاهش ۰/۱ واحد درصدی به ۳/۱ درصد برسد که هر سه رقم مزبور از میانگین رشد ۳/۸ درصدی جهان در بازه زمانی ۲۰۰۰ الی ۲۰۱۹ کمتر است. براساس این گزارش، رشد اقتصادی در کشورهای «آسیای نوظهور و در حال توسعه، چین، هند، اروپای نوظهور،

“

صندوق بین‌المللی پول با توجه به ریسک‌های گوناگون قابل انتظار برای سال ۲۰۲۳، گزینه‌های سیاستی را در هفت محور برای اقتصادهای جهان پیشنهاد داده که شامل «تضمین کاهش تورم جهان، مهار همه‌گیری مجدد کووید-۱۹، تضمین ثبات مالی، بازگشت پایداری بدهی، پشتیبانی از فشار آسیب‌پذیر، تقویت عرضه و تقویت همکاری‌های چندجانبه» است

”

است. تسریع واکسیناسیون کووید-۱۹ در چین و سرریزهای مثبت فرامرزی آن، از بهبود اقتصاد جهان پشتیبانی می‌کند. در حالی که لازم است حمایت‌های مالی بیش از همه برای افرادی که بیشتر تحت‌تاثیر افزایش قیمت مواد غذایی و انرژی قرار گرفته‌اند، اعمال شود، در عین حال باید از کمک‌های مالی در سطح گسترده نیز پرهیز شود. در رابطه با تغییرات اقلیمی، همکاری‌های چندجانبه قوی‌تر برای حفظ دستاوردهای نظام چندجانبه مبتنی بر قانون و مهار تغییرات مزبور از طریق محدود کردن انتشار گازهای گلخانه‌ای و افزایش سرمایه‌گذاری سبز، ضروری است.

چشم‌انداز اقتصاد کشورهای جهان

صندوق بین‌المللی پول برای گروه اقتصادهای پیشرفته کاهش متوسط رشد اقتصادی از ۷/۲ درصد در سال ۲۰۲۲ به ۱/۲ درصد در سال ۲۰۲۳ را پیش‌بینی می‌کند. بر اساس گزارش منتشر شده سازمان مزبور در ژانویه ۲۰۲۳، حدود ۹۰ درصد از اقتصادهای پیشرفته شاهد کاهش رشد اقتصادی در سال ۲۰۲۳ خواهند بود. پیش‌بینی می‌شود رشد اقتصادی جوامع مزبور طی سال ۲۰۲۴ با ۱/۲ واحد درصد کاهش نسبت به پیش‌بینی قبلی (اکتبر ۲۰۲۲) به ۱/۴ درصد برسد. بر اساس این گزارش، انتظار می‌رود میانگین رشد اقتصادی گروه کشورهای آسیای نوظهور و در حال توسعه پس از کاهش به ۳/۴ درصد در سال ۲۰۲۲ که عمدتاً ناشی از اقتصاد چین بوده است، در سال‌های ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴ به ترتیب به ۵/۳ و ۵/۲ درصد افزایش یابد. بر اساس گزارش صندوق بین‌المللی پول، رشد اقتصادی چین طی سه‌ماهه چهارم سال ۲۰۲۲ با ۰/۲ واحد درصد کاهش به ۳ درصد رسید و برای اولین بار در ۴۰ گذشته، رشد اقتصادی چین کمتر از میانگین رشد اقتصاد جهانی اعلام شد. برآوردها حاکی از آن است که رشد اقتصادی چین در سال ۲۰۲۳ به ۵/۲ درصد افزایش یابد که نشان‌دهنده بهبود سریع اقتصادی است.

پیش‌بینی می‌شود رشد اقتصادی کشور مزبور در سال ۲۰۲۴ به ۵/۴ درصد و در میان‌مدت نیز به زیر ۴ درصد برسد. چشم‌انداز رشد اقتصادی هند نمایانگر رشد اقتصادی ۱/۶ درصد در سال ۲۰۲۳ و ۱/۸ درصد برای سال ۲۰۲۴ است. پیش‌بینی می‌شود رشد اقتصادی در کشورهای آسه آن-۵ (اندونزی، مالزی، فیلیپین، سنگاپور و تایلند) در سال ۲۰۲۳ به ۳/۴ درصد کاهش یافته و سپس در سال ۲۰۲۴ به

یک پیش‌بینی از اقتصادی جهان

معاونت بررسی اقتصادی اتاق تهران در گزارشی به بررسی چشم‌انداز اقتصاد جهان، ریسک‌ها و اولویت‌های سیاستی ۲۰۲۴-۲۰۲۳ که بر اساس گزارش صندوق بین‌المللی پول نگاشته شده، را مورد بررسی قرار داد. بر اساس این گزارش برآیند تهدیدها و ریسک‌ها در اقتصاد جهان همچنان روند نزولی دارد. اگرچه برخی از ریسک‌های پرمخاطره تا حدودی تعدیل شده‌اند. از لحاظ ریسک‌های رو به بالا، به دلیل توقف افزایش قوی تقاضا در بسیاری از اقتصادها، پیش‌بینی می‌شود کاهش تورم سریع‌تر از انتظارات باشد.

در سمت ریسک‌های رو به پایین نیز احتمال تشدید کنترل‌های بهداشتی در چین ممکن است روند بهبود را کند کند، احتمال تشدید جنگ روسیه با اوکراین وجود دارد و تشدید تنگنای اعتباری و تامین مالی ممکن است موجب افزایش مشکلات بدهی در جهان شود. همچنین ممکن است بازارهای مالی در واکنش به تغییرات ناگهانی تورم، نسبت به قیمت‌گذاری مجدد دارایی‌ها اقدام کنند. ضمن اینکه تفرقه و پراکندگی بیشتر ژئوپلیتیکی تأثیرات منفی بر پیشرفت اقتصادی خواهد گذاشت. با توجه به بحران هزینه زندگی، همچنان در بسیاری از اقتصادهای جهان، اولویت اصلی تورم‌زدایی پایدار است. با توجه به سخت‌تر شدن شرایط بازار پولی و رشد پایین‌تر که به طور بالقوه بر ثبات مالی و بدهی تأثیر می‌گذارد، استفاده از ابزارهای احتیاطی کلان‌ضمن تقویت چارچوب‌های ساماندهی بدهی، ضروری

درصد نسبت به پیش‌بینی قبلی صندوق بین‌المللی کاهش یافته است. بازگشت رشد در نیمه دوم سال ۲۰۲۲ در آمریکا و اکثر اقتصادهای پیشرفته، انتظار می‌رود رشد اقتصادی در سه‌ماهه چهارم ۲۰۲۴ سریعتر از سه‌ماهه چهارم سال ۲۰۲۳ باشد. رشد پیش‌بینی شده

۴/۷ درصد افزایش یابد. همچنین بر این اساس، پیش‌بینی می‌شود متوسط رشد اقتصادی در گروه کشورهای خاورمیانه و آسیای مرکزی از ۵/۳ درصد در سال ۲۰۲۲ به ۳/۲ درصد در سال ۲۰۲۳ کاهش یابد. پیش‌بینی رشد اقتصادی این مناطق با یک بازنگری نزولی ۰/۴ واحد درصدی نسبت به اکتبر همراه است که عمدتاً ناشی از کاهش بیش از انتظار رشد اقتصادی عربستان سعودی است. رشد اقتصادی عربستان سعودی از ۸/۷ درصد در سال ۲۰۲۲ به ۶/۲ درصد در سال ۲۰۲۳ با یک بازنگری نزولی ۱/۱ واحد درصدی رسیده است. کاهش رشد اقتصادی در سال ۲۰۲۳ برای این منطقه نشان‌دهنده کاهش تولید نفت مطابق با توافق اوپک پلاس است. این در حالی است که انتظار می‌رود رشد غیرنفتی این اقتصاد همچنان قوی باقی بماند. برای ایالات متحده آمریکا پیش‌بینی می‌شود که رشد از ۲ درصد در سال ۲۰۲۲ به ۱/۴ درصد در سال ۲۰۲۳ کاهش یابد. برای رشد سالانه ایالات متحده آمریکا در سال ۲۰۲۳، یک بازنگری ۰/۴ واحد درصدی به سمت بالا به دلیل اثرات انتقالی ناشی از انعطاف‌پذیری تقاضای داخلی در سال ۲۰۲۲ وجود دارد. رشد مورد انتظار برای کشور مزبور در سال ۲۰۲۴، حدود یک درصد اعلام شده که به دلیل رسیدن به حداکثر ۵ درصد نرخ بهره اعلامی فدرال رزرو طی سال ۲۰۲۳، حدود ۰/۲ واحد

“

با توجه به بحران هزینه زندگی، همچنان در بسیاری از اقتصادهای جهان، اولویت اصلی تورم‌زدایی پایدار است. با توجه به سخت‌تر شدن شرایط بازار پولی و رشد پایین‌تر که به طور بالقوه بر ثبات مالی و بدهی تأثیر می‌گذارد، استفاده از ابزارهای احتیاطی کلان‌ضمن تقویت چارچوب‌های ساماندهی بدهی، ضروری است

”

“

بازگشت رشد در نیمه دوم سال ۲۰۲۲ در آمریکا و اکثر اقتصادهای پیشرفته، انتظار می‌رود رشد اقتصادی در سه ماهه چهارم ۲۰۲۴ سریعتر از سه ماهه چهارم سال ۲۰۲۳ باشد

”

همچنین انتظار می‌رود رشد اقتصادی مکزیک در سال ۲۰۲۳ به دلیل انعطاف‌پذیری غیرمنتظره و افزایش تقاضای داخلی، با یک بازنگری ۰/۵ واحد درصدی رو به بالا نسبت به پیش‌بینی اکتبر به ۱/۷ درصد و در سال ۲۰۲۴ با یک بازنگری ۰/۲ واحد درصدی رو به پایین به ۱/۶ درصد برسد. در کشورهای جنوب صحرای آفریقا انتظار بر این است که متوسط رشد اقتصادی در سال ۲۰۲۳ به دلیل پیامدهای طولانی‌مدت همه‌گیری کووید-۱۹ با یک بازنگری ۰/۱ واحد درصدی سعودی نسبت به پیش‌بینی قبلی در سطح ۳/۸ درصد باقی مانده و در سال ۲۰۲۴ به ۴/۱ درصد برسد. رشد اقتصادی نیجریه در سال ۲۰۲۳ با ۰/۲ واحد درصد بازنگری سعودی نسبت به پیش‌بینی اکتبر که منعکس‌کننده رشد فزاینده این کشور به دلیل اقداماتی برای حل‌وفصل مسائل مربوط به ناامنی در بخش نفت است، ۳/۲ درصد پیش‌بینی شده است و برای سال ۲۰۲۴ انتظار می‌رود رشد اقتصادی کشور مزبور به ۲/۹ درصد کاهش یابد. رشد اقتصادی آفریقای جنوبی پس از بهبود بحران حاصل از کووید-۱۹ طی سال ۲۰۲۲، در سال ۲۰۲۳ به نصف میزان رشد اقتصادی آن در سال ۲۰۲۲ کاهش یافته و برابر با ۱/۲ درصد پیش‌بینی شده که دلیل عمده آن تقاضای خارجی ضعیف‌تر، کمبود برق و محدودیت‌های ساختاری است

برای منطقه یورو، حدود ۰/۷ درصد در سال ۲۰۲۳ و ۱/۶ درصد در سال ۲۰۲۴ است. بازنگری ۰/۲ واحد درصدی رو به بالا در پیش‌بینی سال ۲۰۲۳، منعکس‌کننده اثرات افزایش سریع نرخ بهره توسط بانک مرکزی اروپا و کاهش درآمدهای واقعی در سال ۲۰۲۲ است که با کاهش قیمت‌های عمده‌فروشی و کنترل قیمت انرژی و حمایت از قدرت خرید مالی در قالب نقل‌وانتقالات نقدی جبران می‌شود.

بر اساس آمار و اطلاعات منتشر شده از سوی صندوق بین‌المللی پول، رشد اقتصادی انگلستان در سال ۲۰۲۳، با یک بازنگری نزولی ۰/۹ واحد درصدی نسبت به پیش‌بینی اکتبر سال ۲۰۲۲، منفی ۰/۶ درصد پیش‌بینی شده است. دلیل افت رشد اقتصادی کشور مزبور، سیاست‌های پولی و مالی سفت و سخت، بدتر شدن شرایط مالی و بالا بودن قیمت‌های خرده‌فروشی انرژی و تأثیر آن بر بودجه خانوار عنوان شده است. بر اساس این گزارش، پیش‌بینی می‌شود با ادامه حمایت از سیاست‌های پولی و مالی، رشد اقتصادی ژاپن در سال ۲۰۲۳ به دلیل سود بالای شرکت‌ها از کاهش ارزش ین و تأخیر در اجرای پروژه‌های قبلی و در نهایت افزایش سرمایه‌گذاری در کسب‌وکارها، به ۱/۸ درصد افزایش یابد. انتظار می‌رود در سال ۲۰۲۴، بازبین رفتن اثرات محرک‌های گذشته، رشد ژاپن به ۰/۹ درصد کاهش یابد. همچنین پیش‌بینی شده است متوسط رشد اقتصادی گروه کشورهای اروپای نوظهور و در حال توسعه از ۰/۷ درصد در سال ۲۰۲۲ با یک بازنگری ۰/۹ واحد درصدی رو به بالا در سال ۲۰۲۳ به ۱/۵ درصد برسد. این امر بازتاب کاهش کمتر رشد اقتصادی روسیه در سال ۲۰۲۲ و به دنبال آن رشد نسبتاً مثبت در سال ۲۰۲۳ است. برای اقتصاد آمریکای لاتین و دریای کارائیب پیش‌بینی شده است که رشد اقتصادی از ۱/۹ درصد در سال ۲۰۲۲ به ۱/۸ درصد در سال ۲۰۲۳ کاهش یابد که نسبت به پیش‌بینی اکتبر ۰/۱ واحد درصد افزایش دارد. آمار و اطلاعات منتشر شده از سوی صندوق بین‌المللی پول رشد اقتصادی این منطقه در سال ۲۰۲۴ را ۲/۱ درصد پیش‌بینی می‌کند که با یک بازنگری نزولی ۰/۳ واحد درصدی نسبت به پیش‌بینی اکتبر، همراه بوده و بیانگر شرایط مالی سخت، بهای پایین کالاهای صادراتی و بازنگری نزولی در رشد شرکای تجاری این منطقه است. بر اساس برآورد صندوق بین‌المللی پول، رشد اقتصادی برزیل در سال ۲۰۲۳، به دلیل حمایت‌های مالی بیشتر با یک بازنگری سعودی ۰/۲ واحد درصدی به ۱/۲ درصد و در سال ۲۰۲۴ به ۱/۵ درصد می‌رسد.

راه حل عبور از بحران ارزی چیست؟/بازوی پژوهشی مجلس تجویز کرد

خطر ارز رانسی

بازوی پژوهشی مجلس دو دلیل عمده برای به هم ریختگی و نوسان نرخ برابری دلار در برابر ریال ارائه کرد؛ نخست حساب جاری و دوم حساب سرمایه. از دیدگاه این مرکز پژوهشی، افزایش تقاضای واردات به صادرات از یک سو و افزایش تقاضای خروج سرمایه از طرف دیگر شرایطی را به وجود آورد که در نبود «صادرات نفتی برای جبران کسری‌ها و ناترازی‌ها» وضعیت جریان ارزی کشور را به هم ریخت. از طرفی، بررسی‌های مرکز پژوهش‌های مجلس نشان می‌دهد، اقدامات اخیر دولت مانند اعلام نرخ ارز ترجیحی ۲۸۵۰۰ تومانی نه تنها کاهش نرخ ارز را به دنبال نداشته، بلکه به بی‌ثباتی‌های این بازار افزوده است. از همین رو پیشنهاد می‌شود با توجه به تبعات زیان‌آور تثبیت دستوری نرخ ارز، دولت به همان دلایلی که در اردیبهشت ماه اقدام به حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی کرد، از این سیاست عقب‌نشینی کند.

چرا بازار به هم ریخت؟

پس از گذشت حدود دو ماه از تغییر ایده‌های دولت در مدیریت بازار ارز حالا تحلیل‌های کارشناسی حاکی از این است که تثبیت نرخ ارز رسمی در شرایط تداوم ناترازی‌ها، به نوعی تکرار سیاست‌ها و اقدام‌های شکست خورده گذشته بوده و صرفاً شرایط را پیچیده‌تر کرده است. این موضوعی است که بازوی پژوهشی مجلس نیز بر

آن تاکید می‌کند. تحلیلگران این مرکز معتقدند، تداوم مسیر فعلی با چرخه فزاینده‌ای که این سیاست در قالب تشدید مازاد تقاضا، افزایش نرخ، فاصله بیشتر نرخ رسمی و غیررسمی و مجدداً افزایش تقاضا ایجاد می‌کند، بازار ارز را با وضعیت دشواری روبه‌رو خواهد کرد، از این رو لازم است دولت از اقدامات این دو ماه درس گرفته باشد و رویکرد خود را در قبال بازار ارز تغییر دهد. تجربه ارز ۴۲۰۰ تومانی

نشان داده است که عدم تغییر سیاست نادرست در همان ابتدا و اصرار بر تداوم یک سیاست غلط، چقدر می‌تواند در سال‌های آتی برای کشور هزینه داشته باشد. مرکز پژوهش‌های مجلس دو دلیل عمده برای به‌هم‌ریختگی و نوسان نرخ برابری دلار در برابر ریال ارایه کرده است. نخست حساب جاری و دوم حساب سرمایه. از دیدگاه مرکز پژوهش‌ها، افزایش تقاضای واردات به صادرات از یک سو و افزایش تقاضای خروج سرمایه از طرف دیگر شرایطی را به وجود آورد که در نبود «صادرات نفتی برای جبران کسری‌ها و ناترازی‌ها» وضعیت جریان ارزی کشور را به هم ریخت.

این تحلیل همچنین به بخش بزرگی از ناترازی‌ها اشاره می‌کند که خود به روند صعودی نرخ ارز دامن زده است: ناترازی بودجه عمومی، ناترازی شبکه بانکی، ناترازی صندوق‌های بازنشستگی، ناترازی‌های بنگاه‌ها و... همگی محصول ایجاد هزینه بیشتر از درآمد این نهادهاست.

ارزهای نفتی دیگر کفاف ناترازی‌ها را نمی‌دهد

تا پیش از این، به لطف صادرات نفت و دریافت بدون مشکل پول آن، مازاد تقاضای هزینه کردن که به «ناترازی» منجر می‌شود، با استفاده از واردات محصولات خارجی جبران می‌شد. اما حالا ارزهای نفتی برای پوشش این ناترازی‌ها کافی نیست، چون تحریم‌ها کاری کرده که بخش بزرگی از این ارزها به کشور وارد نمی‌شود، بنابراین برای

“

مرکز پژوهش‌های مجلس دو دلیل عمده برای به‌هم‌ریختگی و نوسان نرخ برابری دلار در برابر ریال ارایه کرده است. نخست حساب جاری و دوم حساب سرمایه. از دیدگاه مرکز پژوهش‌ها، افزایش تقاضای واردات به صادرات از یک سو و افزایش تقاضای خروج سرمایه از طرف دیگر شرایطی را به وجود آورد که در نبود «صادرات نفتی برای جبران کسری‌ها و ناترازی‌ها» وضعیت جریان ارزی کشور را به هم ریخت

”

جبران این وضعیت، باید از «تقاضای خرج کردن پول» کاست. یعنی همان «ریاضت اقتصادی» را در پیش گرفت. این کاهش تقاضای خرج کردن، با افزایش سطح قیمت کالای داخلی و خارجی همراه می‌شود و در نهایت خود را در سقوط پول ملی و رشد تورم نشان می‌دهد.

چند توصیه به بانک مرکزی

مرکز پژوهش‌های مجلس می‌گوید با توجه به اینکه رسیدن برابری دلار به ریال با شتابی کم‌سابقه به سقف تاریخی فعلی را می‌توان ناشی از سیاست‌های ارزی اتخاذ شده مجموعه دولت دانست، لازم است دولت در سیاست‌های اعلام شده خود تجدیدنظر کند. اولین پیشنهاد، جمع‌آوری تمام ارزهای صادراتی است ضمن اینکه بانک مرکزی باید نسبت به مداخله قیمتی در مرکز مبادله ارز پایان دهد، زیرا اعلام ارز ترجیحی ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان با هدف جلوگیری از افزایش قیمت کالاهای اساسی و اعمال سقف قیمتی در نیما، عامل اصلی ایجاد وضعیت فعلی است و تداوم آن می‌تواند آثار مخرب تری بر جای گذارد. بنابراین پیشنهاد شده، دولت به همان دلایلی که در اردیبهشت ماه سال جاری، اقدام به حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی کرد از این سیاست نیز عقب‌نشینی کند و از خلط سیاست ارزی بارفاهی و حمایتی بپرهیزد و برای هر یک برنامه مجزایی داشته باشد.

علاوه بر این، مرکز پژوهش‌های مجلس به بانک مرکزی توصیه کرده زمینه معامله ارز نفتی، شرکت‌های دولتی، صادرکنندگان عمده و غیرعمده و تقاضاهای قانونی ارز اعم از تجاری و غیرتجاری اعم از حواله و اسکناس را نیز بدون مداخله قیمتی در مرکز مبادله فراهم کند.

این اقدام به طور قطع شوک کاهشی معناداری به نرخ ارز خواهد داد، چراکه صف و تقاضای ارز وارداتی کاهش خواهد یافت و همزمان عرضه ارز افزایش خواهد داشت. همچنین از دیدگاه مرکز پژوهش‌های مجلس، لازم است برخی از مقررات‌زایی که تاکنون وجود داشته و به افزایش هزینه مبادله و همچنین ممانعت از انطباق بهتر مبادی و مقاصد تجاری منجر شده است نیز در مرکز مبادله حذف شود.

شیوه بازگشت ارز صادراتی محدود نباشد

برای مثال باید تاکید بر اصل بازگشت ارز صادراتی با جدیت کامل صورت گیرد و نه روش بازگشت ارز، یعنی صادرکنندگان مختار باشند بدون محدودیت از میان روش‌های بازگشت ارز حاصل از صادرات خودشان انتخاب کنند.

صرافی‌ها و بانک‌ها و عرضه مجدد آن در بازار متشکل به صورت حراج برای تامین ارز صرافی‌ها با هدف فروش ارز «سایر» نیز مداخله موثری است که می‌تواند راهبری قیمت را از فضای مجازی به بانک مرکزی بازگرداند. البته نکته اصلی این است که این مداخله نباید در قالب «زیرفروشی» انجام شود و سیاست‌گذار باید بانرخی نزدیک به بازار و بارهبری قیمت، تقاضای سفته‌بازانه که جزیی از خروج سرمایه محسوب می‌شود و سیاست‌گذار باید بانرخی نزدیک به بازار و بارهبری قیمت، تقاضای سفته‌بازانه که جزیی از خروج سرمایه محسوب می‌شود را حداقل کند.

راهکار دیگر؛ مدیریت مثبت سفارش‌ها

به باور کارشناسان مرکز پژوهش‌های مجلس در این مسیر راهکار بعدی مدیریت مثبت سفارش‌هاست. باید سیاست‌گذار اقتصادی نسبت به اصلاح سازوکار مدیریت مثبت سفارش‌ها و تناسب آن با توان تامین ارز کشور اقدام کند و به صورت پویا متناسب با شرایط ارزی کشور کنترل مثبت سفارش‌های واردات را اعمال کند.

حجم معاملات و گردش ارز گذشته از بازار در بازار غیررسمی غیرقابل انکار است. دلیل آن هم حجم بالای قاچاق و خروج سرمایه و حجم بالای معاملات طلا و سکه است که جانشین ارز شده است. در ضمن گردش چندین باره ارز در بازار غیررسمی نیز وجود دارد که همه این‌ها نشان می‌دهد، حجم معاملات و گردش ارز در این بازار فراتر از آن است که بتوان آن را انکار کرد. بنابراین نادیده گرفتن و ناچیز پنداشتن بازار غیررسمی با ادبیاتی همچون ۴ درصد کل بازار و... اشتباه‌های فاحشی هستند که سیاست‌گذار را به خطا می‌برد. فارغ از اینکه در واقعیت اندازه بازار غیررسمی ارز بسیار بزرگ‌تر از اندازه بازار رسمی است. ایجاد شکاف بین نرخ بازار رسمی و غیررسمی عملاً سیاست‌گذاری را در بازار غیررسمی مختل می‌کند. به همین دلیل بانک مرکزی لازم است با رعایت دو شرط حفظ حداقلی از ذخایر ارزی که میران آن می‌تواند به پیشنهاد بانک مرکزی توسط مراجع ذی‌ربط تعیین شود و رعایت قاعده تثبیت نرخ حقیقی ارز، در بازار غیررسمی مداخله کند. به علاوه اجازه فروش عمده اسکناس در سامانه نیما از سوی صادرکننده به

کند. روشن است که این حمایت می‌تواند به صورت نقدی یا غیر نقدی و همچنین در هر بخشی از زنجیره تولید تا مصرف صورت گیرد.

دیگر پیشنهادها چیست؟

به نظر می‌رسد، معرفی ابزارهای مالی جدید مبتنی بر ارزش نظیر مشتقات ارزی، می‌تواند نسبت به هموارسازی تقاضای ارزش در طول زمان کمک کننده باشد. به عبارت روشن‌تر به دلیل پیش‌بینی پذیر بودن زمان نیاز به ارزش در قراردادهای تجاری، با ارایه ابزارهای مالی می‌توان تاجر را از ریسک نوسانات نرخ ارزش خاطر جمع کرد تا تقاضای آتی را به زمان فعلی منتقل نکند. این ابزار مستقل می‌تواند روی نرخ مرکزی مبادلات ایجاد شود، اما پیش شرط ضروری آن، عدم مداخله و دستکاری قیمتی در آن نرخ است تا بتواند اطمینان خاطر را ایجاد کند. ابزار دیگر که معرفی آن توصیه می‌شود، «اوراق رفع تعهد ارزی» است که به صادرکنندگان اجازه می‌دهد، بتوانند در یک بازار رسمی و با خرید این اوراق از صادرکننده دیگری که زودتر از موعد ارزش خود را عرضه کرده است، نسبت به تعویق مهلت بازگشت ارزش خود اقدام کنند. تناسب اختیارات و مسوولیت‌ها شرط لازم ایجاد یا توسعه ظرفیت سیاست‌گذاری از جمله در بازار ارزش است. تا زمانی که بانک مرکزی در سیاست‌گذاری مجری مصوبات ستاد تنظیم بازار یا حتی مجری دستورات شفاهی تصمیم‌گیران دیگری در دولت باشد و استقلال در رای نداشته باشد و عملاً سیاست‌گذاری ارزشی از یک نهاد متخصص به نهادی غیر متخصص و بسیار مهم از آن، غیر پاسخگو در حوزه ارزش برون‌سپاری شده باشد؛ عملانی توان شاهد سیاست‌گذاری ارزشی کارا و اثربخش بود. در این راستا لازم است، اولاً تصمیمات ارزشی در شورای پول و اعتبار اتخاذ شود و ثانیاً بانک مرکزی در فرآیندهای مرتبط با حوزه ارزش نقش محوری داشته باشد. یعنی تعیین سقف ثبت سفارش‌ها از سوی بانک مرکزی متناسب با امکان تأمین ارزش باشد. گذشته از اینکه بانک مرکزی باید در خصوص میزان و نوع ارزش موجود در تراسی‌ها مطلع باشد. نماینده بانک مرکزی باید در جریان انعقاد قراردادهای نفتی و شورای خرید کالاهای اساسی حضور داشته باشد. پیشنهاد تحلیلگران مرکز پژوهش‌های مجلس صرفاً ناظر بر بهبود سیاست‌های ارزشی و توقف آثار آن بر موازنه پرداخت‌هاست و ایجاد ثبات در بازار ارزش در میان مدت و بلندمدت مستلزم رفع ناترازی‌های اقتصادی و کاهش نااطمینانی‌هاست.

“

باید تأکید بر اصل بازگشت ارزش صادراتی با جدیت کامل صورت گیرد و نه روش بازگشت ارزش، یعنی صادرکنندگان مختار باشند بدون محدودیت از میان روش‌های بازگشت ارزش حاصل از صادرات خودشان انتخاب کنند

”

برای نمونه در خصوص مدیریت ثبت سفارش و برای افزایش ضمانت اجرای رعایت سقف ثبت سفارش، پیشنهاد می‌شود، کمیته بند ۲ و ۳ مصوبات چهاردهمین جلسه شورای عالی هماهنگی اقتصادی سران قوا، سقف ثبت سفارش به صورت ماهانه، سه ماهه یا شش ماهه به سامانه جامع تجارت اعلام شود. در ضمن امکان صدور ثبت سفارش بیش از سقف تعیین شده وجود نداشته باشد. به عبارت دیگر ثبت سفارش بیش از سقف تعیین شده حتی در صورت تأیید وزارت جهاد کشاورزی یا صمت به صورت سیستمی در سامانه ضوابط رد شود. زیرساخت سامانه‌ای این کنترل در سامانه جامع تجارت وجود دارد. کارشناسان مرکز پژوهش‌های مجلس می‌گویند، تناسب میزان ثبت سفارش با ترخیص کالا و همچنین میزان ذخیره راهبردی اقلام اساسی، باید در تعیین سقف ثبت سفارش از سوی این کمیته مدنظر قرار گیرد.

سیاست‌های حمایتی از خانوارها

طبیعی است که با افزایش فعلی نرخ ارز و به تبع آن افزایش قیمت کالاهای اساسی، لازم است حمایت‌های لازم از خانوارها صورت گیرد. به همین دلیل پژوهشگران مجلس پیشنهاد می‌کنند، دولت مکلف شود تا همه یا بخشی از مابه‌التفاوت حاصل از فروش ارزش‌های موضوع قانون بودجه که ناشی از طرح مردمی‌سازی یارانه‌ها صرف حمایت از معیشت خانوار

چرا موتور تورم در فصل پایانی سال پرشتاب شد؟

ردیابی افزایش قیمت‌ها

آمارها نشان می‌دهد که تورم ماهانه در بهمن ماه سال جاری به ۳/۵ درصد رسیده است. بر این اساس، نرخ تورم نقطه‌ای در بهمن ماه ۱۴۰۱ معادل ۵۳/۴ درصد ثبت شده است. اما چرا نرخ تورم دوباره افزایشی شد؟ ارزیابی‌ها نشان می‌دهد، عواملی چون «رشد نرخ ارز، ریسک‌های غیراقتصادی، رشد آمارهای پولی به شکلی که رشد بالای نقدینگی با تمرکز بر رشد پول بوده»، باعث افزایش نرخ تورم در میانه زمستان شده است. تحلیلگران می‌گویند، در پایان سال ۱۴۰۱ و ابتدای سال آتی، در بهترین حالت وضعیت شاخص تورم همانند سال جاری خواهد بود. پیش‌بینی نهادهای بین‌المللی پولی و مالی هم حکایت از ادامه روند صعودی نرخ تورم دارد. صندوق بین‌المللی پول هم در آخرین گزارش خود پیش‌بینی کرده بود، نرخ تورم برای دو سال آینده بالای ۵۰ درصد باقی خواهد ماند. در واقع با تداوم شرایط فعلی افزایش و رکوردزنی تورم نقطه‌ای در ماه‌های آینده دور از انتظار نخواهد بود.

مهسا تجمیلی

تورم بهمن چقدر بود؟

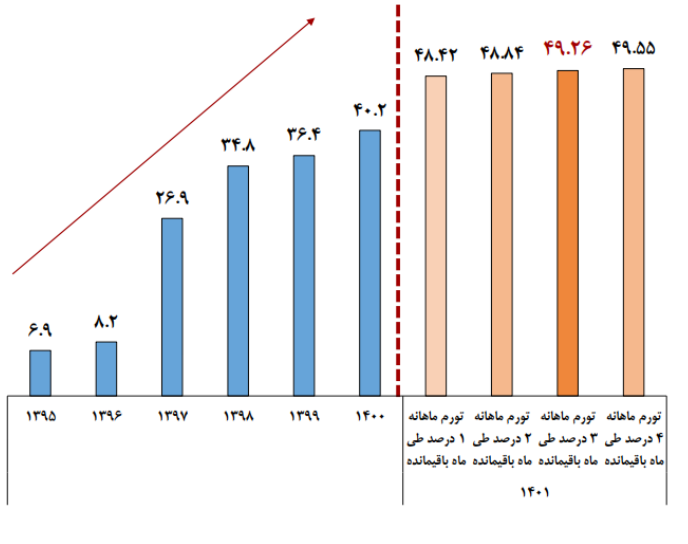
براساس داده‌های مرکز آمار ایران، نرخ تورم ماهانه در بهمن ماه ۱۴۰۱ نسبت به ماه قبل، با کاهش ۰/۸ واحد درصدی به ۳/۵ درصد رسیده است. تورم ماهانه برای گروه‌های عمده «خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات» ۴/۷ درصد و برای گروه عمده «کالاهای غیرخوراکی

و خدمات» ۲/۷ درصد بوده است. این در حالی است که تورم نقطه به نقطه در بهمن امسال افزایش یافته است. آمارها نشان می‌دهد، نرخ تورم نقطه‌ای در بهمن ماه ۱۴۰۱ به عدد ۵۳/۴ درصد رسیده است؛ یعنی خانوارهای کشور به‌طور میانگین ۵۳/۴ درصد بیشتر از بهمن ۱۴۰۰ برای خرید یک مجموعه کالاها و خدمات یکسان

هزینه کرده‌اند. آمارهای قبلی مرکز آمار نشان می‌دهد، پیش از این در تیرماه سال جاری، نرخ تورم نقطه‌ای به ۵۴ درصد رسیده بود. همچنین نرخ تورم سالانه که به معنای درصد تغییر میانگین اعداد شاخص قیمت در یک سال منتهی به ماه جاری، نسبت به دوره مشابه قبل از آن است، با افزایش ۱/۴ واحد درصدی به ۴۷/۷ درصد رسیده است. به این ترتیب به استثنای نرخ تورم ماهانه، مابقی انواع نرخ‌های تورم در بهمن‌ماه ۱۴۰۱، افزایش داشته‌اند. بررسی آمارها نشان می‌دهد که افزایش تورم در بهمن ناشی از افزایش التهاب در بازارها از جمله بازار ارز و همچنین افزایش ریسک‌های غیراقتصادی و سیاسی است.

پس از رشد قابل توجه قیمت‌ها در دیماه ۱۴۰۱، آمارها حکایت از آن دارند که تورم نقطه به نقطه در بهمن‌ماه، برای پنجمین بار در سال جاری از مرز ۵۰ درصد عبور کرد و به ۵۳/۴ درصد رسید. این رقم در مقایسه با دی‌ماه ۱/۲ واحد درصد افزایش داشته است. منظور از نرخ تورم نقطه‌ای، درصد تغییر عدد شاخص قیمت، نسبت به ماه مشابه سال قبل است؛ یعنی خانوارهای کشور به‌طور میانگین ۵۳/۴ درصد بیشتر از بهمن ۱۴۰۰ برای خرید یک مجموعه کالاها و خدمات یکسان هزینه کرده‌اند. البته در تیرماه سال جاری، نرخ تورم نقطه‌ای به ۵۴ درصد رسیده بود و از این حیث، تورم نقطه‌ای تیرماه در سال ۱۴۰۱ رکورددار است. نرخ تورم نقطه‌ای گروه عمده «خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات» با افزایش ۱/۳ واحد درصدی به ۷۰/۵ درصد رسیده و گروه «کالاهای غیرخوراکی و خدمات» با افزایش ۲/۳ واحد درصدی به ۴۳/۵ درصد رسیده است. این در حالی است که نرخ تورم نقطه‌ای برای خانوارهای شهری ۵۲/۷ درصد بوده که نسبت به ماه قبل ۱/۲ واحد درصد افزایش داشته است. همچنین این نرخ برای خانوارهای روستایی ۵۶/۷ درصد بوده که نسبت به ماه قبل ۱/۸ واحد درصد افزایش داشته است. منظور از نرخ تورم ماهانه، درصد تغییر عدد شاخص قیمت، نسبت به ماه قبل است. نرخ تورم ماهانه بهمن ۱۴۰۱ به ۵/۳ درصد رسیده که در مقایسه با همین اطلاع در ماه قبل، ۱/۸ واحد درصد کاهش داشته است. تورم ماهانه برای گروه‌های عمده «خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات» ۴/۷ درصد و برای گروه عمده «کالاهای غیرخوراکی و خدمات» ۲/۷ درصد بوده است. این در حالی است که نرخ تورم ماهانه برای خانوارهای شهری و روستایی به ترتیب

برآورد تورم ایران برای سال ۱۴۰۱ - درصد

۳/۴ درصد و ۴ درصد بوده که نسبت به ماه قبل برای خانوارهای شهری ۰/۹ واحد درصد کاهش و برای خانوارهای روستایی ۰/۳ واحد درصد کاهش داشته است.

کدام اقلام مصرفی گران تر شدند؟

بر اساس گزارش مرکز آمار، در بهمن ماه سال جاری در گروه «خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات» سبزیجات با تورم ۱/۴ درصدی، بیشترین تورم این گروه را تجربه کرده است. گوشت قرمز و گوشت ماکیان با تورم ۱۰/۸ درصدی و گوشت قرمز و فرآورده‌های آن با تورم ۱۰/۵ درصدی در رتبه بعدی قرار داشته‌اند. میانگین تورم این گروه در بهمن ماه معادل ۴/۸ درصد بوده است. بررسی گروه «کالاهای غیر خوراکی و خدمات» نیز نشان می‌دهد که گروه حمل‌ونقل با تورم ۳/۵ درصدی، هتل و رستوران و همچنین مسکن با تورم ۳/۲ درصدی، بیشترین تورم بهمن ماه در این گروه را تجربه کرده‌اند. بر اساس توضیحات گزارش مرکز آمار، دلیل تورم گروه حمل‌ونقل، افزایش قیمت انواع اتوموبیل سواری و لاستیک ماشین بوده؛ افزایش قیمت غذاهای سرور شده در رستوران نیز تورم گروه هتل و رستوران را تحت تاثیر قرار داده است. بررسی

غیرخوراکی و خدمات در دهک‌های درآمدی مختلف نیز بیانگر آن است که دهم با تورم ۳/۴ درصدی بیشترین تورم این گروه کالاهای غیر خوراکی و خدمات را تجربه کرده است. در این ماه دهک اول درآمدی در بخش کالاهای غیر خوراکی و خدمات تورم ۲/۵ درصدی داشته است.

چرا تورم رکورد زد؟

با نگاهی به ارقامی که بانک مرکزی از بخش پولی و بانکی ارائه کرده، می‌توان فهمید که چرا تورم در سه ماه اخیر اینچنین باشتاب بالاتری در حال جولان دادن در بازارهای مختلف کالایی است. آنچه تورم در ماه‌های اخیر را به نقطه بالایی رسانده، چاپ پول برای رساندن به بانک‌هاست. دولت معمولاً در ۶ ماه دوم سال با کسری بودجه مواجه می‌شود و دست به ذخایر بانک مرکزی می‌برد. اما تیم اقتصادی دولت بارها عنوان کرده که این کار را نخواهد کرد. به نظر می‌رسد عمده راهکار دولت برای عبور از کسری بودجه، نگاه به بانک‌ها بوده. اتفاقی که در نهایت اثر خود را بر پایه پولی گذاشته و حالا اقتصاد ایران دست به گریبان تورمی است که از سال‌های میانی دهه ۷۰ تاکنون سابقه نداشته است.

گزارش مرکز آمار نشان می‌دهد که دامنه تغییرات نرخ تورم سالانه در بهمن‌ماه سال جاری برای دهک‌های مختلف هزینه‌ای از ۱/۱۴۵ درصد برای دهک دهم تا ۵۴/۹ درصد برای دهک اول است. بررسی جزئی‌تر تورم دهکی نشان می‌دهد که در این ماه دهک هشتم، نهم و دهم درآمدی بیشترین تورم دهکی بهمن‌ماه یعنی تورم ۳/۸ درصدی را تجربه کرده‌اند. این در حالی است که تورم دهک اول درآمدی ۳/۲ درصد بوده است. تورم دهکی بهمن‌ماه به تفکیک «کالاهای غیر خوراکی و خدمات» و «خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات» نشان می‌دهد که دهک دهم درآمدی با ۵/۲ درصد بیشترین تورم گروه خوراکی‌ها را تجربه کرده است. این در حالی است که پایین‌ترین تورم دهک درآمدی یعنی دهم اول در گروه کالاهای خوراکی تورم ۳/۷ درصدی داشته. بررسی تورم خوراکی نشان می‌دهد که در این ماه سبزیجات و گوشت قرمز و ماکیان بیشترین تورم را داشته‌اند.

از آنجایی که گوشت قرمز پیش از این از سفره خانوارهای کم‌درآمد رخت بسته بود، در حال حاضر نیز افزایش قیمت آن در تورم خوراکی دهک‌های پایین درآمدی تأثیر چندانی نداشته. بررسی تورم کالاهای

موتور تورم ساز خاموش می شود؟

قابل تسویه است؛ اما نسبت بدهی داخلی (دولت و شرکت های دولتی) به تولید ناخالص داخلی حدود ۳۳ درصد است که آن هم عدد پایینی است. با این دو شاخص می توان گفت کشورمان درگیر ابرتورم نخواهد شد. اما آثار افزایش نرخ دلار آغاز شده است و تخلیه تورم ۴۰ درصدی دلار شاید ۶ ماه هم زمان ببرد. بنابراین اثر افزایش نرخ دلار در ابتدا خود را در بازار طلا نشان می دهد و پس از آن آثار افزایش نرخ دلار را می توان در بازار خودرو و مسکن و بازار سرمایه دید. در مرحله دوم آثار آن را می توان در خدمات کالا و خدمات دید و این اثر را می توان دو تا ۶ ماه در بازار کالا و خدمات مشاهده کرد. البته در برخی از کالاها بالاتر از ۶ ماه هم زمان می برد. بر همین اساس، باید منتظر باشیم تا افزایش ۴۰ درصد نرخ دلار آثار خود را بر بازارهای مختلف نشان دهد و در فصل بهار اثرات افزایش ۴۰ درصدی تورم دلار را ببینیم. از این رو، احتمالاً در سال آینده دو موتور تورمی اقتصاد ایران خاموش می شود؛ چرا که در سال جاری شوک بزرگ تورمی ۱۲ درصدی حذف ارز ترجیحی را تجربه کردیم که احتمالاً سال آینده این شوک را نخواهیم داشت. دوم اینکه امسال تورم وارداتی را داشتیم که تورم حاصل از افزایش قیمت کالاهای وارداتی از جمله مواد غذایی و انرژی بود که احتمالاً در سال آینده هم این عامل تورم را نخواهیم داشت و عملاً دو موتور تورم ساز ۱۴۰۱ در سال آینده خاموش خواهند بود. اگر تورم ۵ تا ۶ موتور داشته باشد، سال آینده دو موتور آن خاموش خواهد بود. «کسری بودجه، ناترازی بانکها، کسری حساب سرمایه، کسری حساب تجاری غیر نفتی، و انتظارات تورمی» از موتورهای تورم زای دیگر هستند و از بین این موتورها، موتور ارز ترجیحی و موتور تورم وارداتی خاموش شدند. ممکن است از موتورهای باقی مانده موتور ناترازی بانکها در سال آینده قدرت کمتری داشته باشد یا اینکه ممکن است اثر انتظارات تورمی کاهش پیدا کند. در حالت خوش بینانه احتمالاً نرخ تورم در سال آینده حدود ۳۰ درصد باشد که این عدد تقریباً بدون گشایش روابط خارجی احتساب می شود. اما اگر تحریمها تشدید شوند احتمال افزایش نرخ تورم بالای ۳۰ درصدی هم وجود دارد.

درباره شرایط اضطرار در سال آینده و احتمال درگیری اقتصاد ایران با ابرتورم، در ابتدا باید از ابرتورم تعریف مشخصی داشته باشیم. اگر طی چند ماه پی در پی نرخ تورم ماهانه کشور بالای ۵۰ درصد باشد در این شرایط به ابرتورم رسیده ایم. در اقتصاد ایران در حوزه تورم، احتمال ابرتورم وجود ندارد به این دلیل که بدهی خارجی نداریم. اما این موضوع به منزله آن نیست که نرخ تورم در ایران بالا نیست.

وحید شقاقی شهری
کارشناس اقتصاد

تورم ۴۵ تا ۵۰ درصد تورم بالایی محسوب می شود و به طور قطع اگر نتوانیم انضباط بودجه ای و بانکی را پیاده سازی کنیم و همچنان صندوق های بازنشستگی هم با همین ناترازی پیش بروند و شرایط تحریم هم ادامه داشته باشد و ناترازی های ارزی را تشدید کند، احتمالاً در سال های آینده هم تورم بالا را تجربه می کنیم. این روند بستگی به این دارد که چه اصلاحاتی شکل بگیرد و چه اتفاقاتی در سال های آینده رخ دهد. بدهی خارجی ایران کمتر از ۹ میلیارد دلار بوده و به راحتی

تورم نقطه به نقطه خوراکی ها در دی ماه حدود ۷۰ درصد اعلام شد

نمای تورم در استان ها

نسترن سکی

تورم نقطه به نقطه خوراکی ها در دی ماه به حدود ۷۰ درصد رسید. با این حال این تورم در برخی استان ها شدیدتر و در برخی با شدت کمتری نمایان شد. آمار تورم استانی منتشر شده از سوی مرکز آمار ایران نشان می دهد، تورم سیستان و بلوچستان در دی ماه رکورد جدیدی را ثبت کرده و به بیش از ۶۶ درصد رسیده است. جزئیات این آمارها حاکی از آن است که در مدت مذکور، تورم نقطه به نقطه خوراکی ها در این استان از ۸۸ درصد عبور کرده است. در حالی که تورم نقطه به نقطه کل کشور ۵۱/۳ درصد ثبت شده است. در بخش تورم ماهانه نیز سیستان و بلوچستان با ۵۵/۶ درصد بالاترین افزایش قیمت را در دی ماه تجربه کرد. مرکز آمار در دی ماه سال جاری تورم ماهانه را ۴/۳ درصد، نقطه به نقطه ۵۱/۳ درصد و سالانه را ۴۶/۳ درصد اعلام کرد. با این حال دیگر استان های کشور وضعیت متفاوتی را تجربه می کنند. آمارها حاکی از آن است که تورم در سیستان رکوردهای پیشین تورم در کشور را جابه جا کرده است. بر این اساس، تورم نقطه به نقطه خوراکی ها در سیستان و بلوچستان به ۸۸/۳ درصد رسید که عدد بالایی به حساب می آید. به عبارتی،

استان های دیگری نیز در رالی تورمی آغاز زمستان شاهد تورم های بالا بودند. در تورم ماهانه، استان های گیلان و قزوین با ۵/۴ درصد، استان های یزد و البرز با ۵/۲ درصد و همدان و خراسان شمالی با ۲/۵ درصد در جایگاه های بعدی تورم ماهانه قرار گرفتند.

از آن سو برخی استان ها نیز تورم پایین تری نسبت به میانگین را به ثبت رساندند. بر این اساس استان کرمان با ۲/۱ درصد پایین ترین سطح تورم را در میان استان های کشور ثبت کرد. هرمزگان با ۲/۷ درصد و استان های سمنان و لرستان با ۳/۱ درصد در رده های بعدی پایین ترین

قیمت خوراکی ها در این استان نسبت به سال گذشته دو برابر شده است. سیستان و بلوچستان بالاترین تورم ماهانه در دی ماه را نیز به ثبت رساند و با افزایش ۵۵/۶ درصدی مواجه شد. بررسی جزئیات تورم ماهانه دی ماه

از افزایش ۶/۷ درصدی قیمت کالاهای غیر خوراکی و خدمات و ۴/۹ درصدی خوراکی ها در سیستان و بلوچستان حکایت دارد. از سوی دیگر تورم نقطه به نقطه سیستان و بلوچستان در دی ماه عدد ۶۶/۷ درصد را به ثبت رساند. علاوه بر سیستان و بلوچستان،

کهگیلویه و بویراحمد و زنجان به ترتیب با ۵۶/۱، ۵۷/۷ و ۵۸/۸ درصد کمترین تورم نقطه به نقطه خوراکی‌ها در سطح کشور را تجربه کردند. از سوی دیگر، تورم دی‌ماه نشانگر بالاتر بودن سطح تورم ماهانه کالاهای غیرخوراکی و خدمات نسبت به تورم ماهانه کالاهای خوراکی است. در حالی که تورم ماهانه خوراکی‌ها ۴/۱ درصد ثبت شده بود، تورم کالاهای غیرخوراکی و خدمات عدد ۴/۵ درصد را به ثبت رساند. در میان استان‌های کشور بالاترین تورم ماهانه کالاهای غیرخوراکی را سیستان و بلوچستان با ۶/۷ درصد به خود اختصاص داد. پس از این استان، استان البرز با ثبت تورم ماهانه ۵/۹ درصدی بالاترین افزایش سطح قیمت‌ها را در بخش کالاهای غیرخوراکی و خدمات به ثبت رساند. قزوین و گیلان نیز هر دو با ثبت تورم ۵/۸ درصدی در این بخش در رده‌های بعدی قرار گرفتند. در بخش تورم نقطه به نقطه این گروه از کالاها استان البرز با ۵/۴۵ درصد در صدر آمارها ایستاد. چهارمحال و بختیاری با ۴۵/۱ و یزد با ۴۴/۵ درصد در رده‌های بعدی تورم نقطه به نقطه کالاهای غیرخوراکی و خدمات قرار گرفتند.

تورم سایر کالاها

بررسی دقیق‌تر آمار تورم در ماه نخست از فصل زمستان همچنین حکایت از این دارد، که پس از خوراکی‌ها، سه گروه «بهداشت و درمان، هتل و رستوران و در نهایت حمل‌ونقل» بیشترین افزایش قیمت نسبت به مدت مشابه سال گذشته را تجربه کردند. بر این اساس، گروه بهداشت و درمان با تورم ۵۳/۸ درصد شاهد افزایش قابل توجهی بود. استان البرز با ۵۹/۴ درصد افزایش در این گروه از کالاها و خدمات، بیشترین افزایش قیمت را نسبت به مدت مشابه سال قبل تجربه کرد. استان‌های همدان با ۵۵/۳ درصد و چهارمحال و بختیاری با ۲/۵۵ درصد در رده‌های بعدی افزایش قیمت بخش بهداشت و درمان جای می‌گیرند. گروه هتل و رستوران نیز ۷۸/۴ درصد افزایش قیمت را تجربه کرد. هرمزگان با ۹۴/۸ درصد بیشترین تورم را در این بخش تجربه کرد. استان قم با ۹۳/۳ درصد و استان کرمان با ۹۳ درصد در رتبه‌های بعدی قرار دارند. گروه حمل‌ونقل نیز شاهد صدرنشینی استان سیستان و بلوچستان بود. این استان در دی‌ماه تورم نقطه به نقطه ۵۵/۸ درصدی را در این بخش به ثبت رساند. قزوین با ۵۲/۳ درصد و استان‌های گیلان و لرستان هر دو با ۵۱/۷ درصد در رده‌های بعدی تورم نقطه به نقطه بخش حمل‌ونقل قرار گرفت.

“

بررسی دقیق‌تر آمار تورم در ماه نخست از فصل زمستان همچنین حکایت از این دارد، که پس از خوراکی‌ها، سه گروه «بهداشت و درمان، هتل و رستوران و در نهایت حمل‌ونقل» بیشترین افزایش قیمت نسبت به مدت مشابه سال گذشته را تجربه کردند

”

نرخ‌های تورم ماهانه در میان استان‌های کشور قرار دارند. برای مقایسه بهتر، باید مدنظر داشت که در آذرماه تورم ماهانه کل کشور ۱/۹ درصد به ثبت رسیده بود و پایین‌ترین تورم ماهانه استان‌های کشور در دی‌ماه از این عدد بالاتر است. در بخش تورم نقطه به نقطه نیز پس از استان سیستان و بلوچستان، استان آذربایجان غربی با ۵۶/۷ درصد و استان کردستان با ۵۶/۳ درصد در رده‌های بعدی بالاترین افزایش سطح قیمت‌ها قرار دارند. استان‌های بوشهر با ۴۳/۹ درصد، زنجان با ۴۶/۳ درصد و گیلان با ۴۶/۷ درصد کمترین تورم نقطه به نقطه را در دی‌ماه ثبت کردند.

تب تورمی خوراکی‌ها و غیرخوراکی‌ها

تورم نقطه به نقطه خوراکی‌ها در دی‌ماه به حدود ۷۰ درصد رسید. با این حال این تورم در برخی استان‌ها شدیدتر و در برخی با شدت کمتری نمایان شد. بر این اساس پس از سیستان و بلوچستان، خراسان شمالی شاهد تورم قابل توجه ۸۱/۵ درصدی در بخش خوراکی‌ها بود. چهارمحال و بختیاری با ۷۴/۶ درصد و استان ایلام با ثبت تورم ۷۲/۸ درصدی در بخش خوراکی‌ها جایگاه‌های بعدی تورم نقطه به نقطه خوراکی‌ها را از آن خود کردند. از سوی دیگر سه استان بوشهر،

عوامل مداخله گر در تورم کدامند؟

برآورد عدد تورم در پایان سال

افزایش قیمت در اسفندماه حداقل ۴۹.۱ درصد و حداکثر ۴۹.۶ درصد خواهد بود. بدین ترتیب تورم سال جاری با ۹ درصد بیشتر از سال ۱۴۰۰ به پایان خواهد رسید.

تورم ۱۴۰۱ چند می شود؟

تورم ایران در دو سال ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ تکرقمی بود که از سال ۱۳۹۷، مجدداً دورقمی و روند افزایشی آن آغاز شد به نحوی که در سال ۱۴۰۰ به ۴۰.۲ درصد رسید. طبق داده‌های موجود متوسط

در یازده ماهه ۱۴۰۱ متوسط تورم ماهانه با رقم ۳.۹ درصد افزایش قابل توجهی پیدا می کند. در هفت ماه سال جاری که تورم در سطح ۳ درصد و بالاتر دیده می شود، اما تورم بهمن ماه سال ۱۴۰۱ به بالاترین رقم بعد از تورم ماهانه بهمن ۱۳۹۱ در ۱۰ سال اخیر می رسد. این رقم ۴.۷ درصد گزارش شده است. اما تورم در پایان ۱۴۰۱ روی چه عددی متوقف می شود؟ طبق برآوردهای کارشناسان اقتصادی، شتاب

الهام بهرامی

“

داده‌های موجود نشان می‌دهد، افزایش ۱۲.۴ درصدی قیمت سبزیجات، ۱۰.۸ درصدی بهای گوشت قرمز و ماکیان بیشترین اثر را در شکل‌گیری رشد تورم گروه خوراکی‌ها داشتند. در این بین رشد ۲.۳ درصدی بهای میوه و هم اثرگذار بوده است

”

اقلام خوراکی و آشامیدنی چهار گروه کالایی شامل؛ نان و غلات، گوشت قرمز و ماکیان، روغن‌ها و چربی‌ها و محصولات لبنی در مجموع با مشارکت ۱۷.۳ درصدی، حدود ۶۸ درصد از مشارکت ۲۵.۵ درصدی گروه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها را در تورم ماه مورد بررسی تشکیل داده‌اند. از منظر طبقه‌بندی کالایی بر حسب ماندگاری، بیشترین مشارکت در تورم بهمن ۱۴۰۱ مربوط به گروه کالاهای بی‌دوام با حدود ۳۰.۴ درصد سهم است. از نگاه کارشناسان عوامل دخیل بر افزایش ۳.۵۱ درصدی شاخص بهای کالاها و خدمات خانوارهای کشور در بهمن‌ماه ۱۴۰۱ در مقایسه با دی‌ماه همین سال، مشارکت ۲.۸۶ درصدی گروه کالایی و ۰.۶۴ درصدی گروه خدمات است. اما براساس تفکیک گروه‌های عمده، مهم‌ترین عوامل مشارکت‌کننده در تورم ماهانه بهمن، افزایش شاخص بهای خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها با سهم ۱.۸۸ درصد است. در این بین مسکن با ۰.۴۷ درصد و حمل‌ونقل با ۰.۴ درصد در افزایش تورم موثر بودند. داده‌های موجود نشان می‌دهد، پوشاک و کفش با سهم ۰.۱۷ درصدی و مبلمان و لوازم خانگی با سهم ۰.۱۲ درصدی نیز در این رشد موثر بودند. بدین ترتیب مجموع اثر این گروه‌ها بر تورم ۸۹ درصد از مجموع افزایش شاخص کل را در بر می‌گیرد. از نگاه کارشناسان در این ماه مشارکت گروه کالایی خوراکی و آشامیدنی در تورم ماهانه تشدید شده است. به تعبیر بهتر رشد شاخص خوراکی‌ها فقط

تورم ماهانه در یازده‌ماهه نخست سال ۱۴۰۱ حدود ۳.۹ درصد در فصل اول همین سال ۶.۴ درصد، طی فصل دوم سال حدود ۲.۹ درصد و طی فصل سوم نیز حدود ۲.۳ درصد بوده است. مرور داده‌های یازده‌ماه ابتدای سال ۱۴۰۱ بیانگر این است که کمترین تورم ماهانه متعلق به ماه آذر و برابر با ۱.۹۲ درصد و بالاترین تورم ماهانه نیز مربوط به خرداد و برابر با ۱۲.۲ درصد بوده است. با فرض اعمال چهار سناریوی ممکن برای استمرار تورم ماهانه ۱، ۲، ۳ و ۴ درصد در ماه پایانی سال ۱۴۰۱، تورم کل در پایان سال جاری برای هریک از موارد به ترتیب برابر با ۴۹.۱ درصد، ۴۹.۲ درصد، ۴۹.۴ درصد و ۴۹.۶ درصد برآورد می‌شود. این رقم حدود ۹ درصد از تورم سال قبل بالاتر است.

عوامل مداخله‌گر کدامند؟

عوامل اثرگذار بر افزایش ۵۳.۳۸ درصدی شاخص بهای کالاها و خدمات خانوارهای کشور در بهمن‌ماه ۱۴۰۱ در مقایسه با ماه مشابه سال قبل، مشارکت ۳۸.۸ درصدی گروه کالایی و ۱۴.۶ درصدی گروه خدمات بوده است. براساس تفکیک گروه‌های عمده، مهم‌ترین عوامل مشارکت‌کننده در این تورم افزایش شاخص بهای گروه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها با مشارکت ۲۵.۵ درصد است. مسکن شامل اجاره و خدمات تعمیر مسکن با سهم ۹.۱ درصد و حمل‌ونقل با سهم حدود ۵.۶ درصد است. در این بین سهم بهداشت و درمان ۳.۱ درصد و پوشاک و کفش با سهم ۲.۶ درصد برآورد شده است. بر مبنای این داده‌ها می‌توان گفت، ۵ گروه کالا و خدمات ۴۶.۳ درصد یعنی ۸۷ درصد از شاخص کل مجموع اثر بر تورم اثر گذاشته است.

در ماه مورد بررسی، دو گروه با کمترین افزایش شاخص بها در مقایسه با ماه مشابه سال قبیل، گروه دخانیات و گروه ارتباطات هستند. شاخص بهای دخانیات در بهمن ۱۴۰۱ نسبت به ماه مشابه سال قبل، حدود ۳۴ درصد افزایش داشت است. میزان مشارکت این گروه در تورم نقطه‌ای بهمن‌ماه، حدود ۰.۳ درصد است. افزایش شاخص بهای مصرف‌کننده مربوط به گروه خدماتی ارتباطات در این ماه در مقایسه با بهمن‌ماه سال قبل نیز برابر با ۱۵.۳ درصد و کمترین مشارکت در تورم نقطه به نقطه این ماه نیز متعلق به این گروه و با سهم ۰.۲۱ درصدی است. در میان

تحولات تورم در یک دهه

در سال ۱۳۹۱ با تشدید تحریم، متوسط تورم ماهانه افزایش یافت و به ۷.۲ درصد رسید. پس از آن در بازه ۱۳۹۲ الی ۱۳۹۶ میزان افزایش شاخص بهای کالا و خدمات مصرفی خانوارهای کشور در هر ماه نسبت به ماه قبل یعنی تورم ماهانه، در سطح کمتر از یک درصد قرار گرفت. از سال ۱۳۹۷ همزمان با تثبیت نرخ ارز رسمی به ۴۲۰۰ تومان برای هر دلار امریکا و تشدید مجدد تحریم‌ها، به تدریج بر سرعت افزایش ماهانه شاخص قیمت‌ها افزوده شد به نحوی که میانگین تورم ماهانه در سال ۱۳۹۷ به ۳.۳ درصد افزایش یافت. در سال ۱۳۹۹ نیز مجدداً متوسط تورم ماهانه رشد کرد و به ۳.۴ درصد رسید. در سال ۱۴۰۰ تا حدودی از شدت تورم ماهانه کاسته شد ولی با این حال در سطح بالای ۲ درصد باقی ماند. میانگین این رقم در این بازه ۲.۵ درصد بود.

در یازده ماهه ۱۴۰۱ متوسط تورم ماهانه با رقم ۳.۹ درصد افزایش قابل توجهی پیدا می‌کند. در هفت ماه سال جاری که تورم در سطح ۳ درصد و بالاتر دیده می‌شد، اما تورم بهمن ماه سال ۱۴۰۱ به بالاترین رقم بعد از تورم ماهانه بهمن ۱۳۹۱ در ۱۰ سال اخیر می‌رسد. این رقم ۴.۷ درصد گزارش شده است.

۴.۸ درصد در این ماه بر افزایش تورم خوراکی‌ها اضافه کرده است. اما در گروه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها چه کالاهایی منجر به شکل‌گیری این رشد شده است. داده‌های موجود نشان می‌دهد، افزایش ۱۲.۴ درصدی قیمت سبزیجات، ۱۰.۸ درصدی بهای گوشت قرمز و ماکیان بیشترین اثر را در شکل‌گیری رشد تورم گروه خوراکی‌ها داشتند. در این بین رشد ۲.۳ درصدی بهای میوه و هم اثرگذار بوده است. گفته می‌شود در این جریان رشد تورم خوراکی، بهای انرژی از جمله آب، برق و سوخت در بهمن ۱۴۰۱ نسبت به ماه قبل، حدود ۵.۹ درصد افزایش داشته است. به طوری که میزان مشارکت این گروه در تورم ماهانه بهمن، حدود ۰.۱۱ درصد بود.

وقتی طیف خوراکی‌ها بر مبنای ماندگاری بررسی می‌شود، دیده می‌شود کالاهایی که بادوام هستند، بیشتر از کالاهای کم‌دوام یا بی‌دوام رشد تورم را تجربه کردند. این نرخ تورم در بهمن نسبت به دی ۴.۶ درصد است. در این مقطع، اما میزان مشارکت کالاهای بادوام در شکل‌گیری تورم بخش خوراکی ۰.۴۷ است. این رقم برای کالاهای بی‌دوام ۲.۸ و کالاهای کم‌دوام ۰.۲۲ درصد است.

کارکرد اتاق‌ها در دوران اقتصاد تحریمی

است اشتباهاتی هم صورت بگیرد.

جدا شدن ارکان مختلف حاکمیت از اتاق و عدم مشورت با اتاق در بسیاری موارد لطمه زده، در مواردی تصمیماتی در سطح کلان اقتصادی گرفته شده که مورد تایید اتاق نبوده و آثار مثبتی هم نداشته؛ الان هم این اتفاقات ادامه دارد و حتی تشدیدتر هم می‌شود؛ توصیه ما به مقامات دلسوز حاکمیت این است که با کسی که در میدان مشغول کار و فعالیت هستند، مشورت کنند؛ مشورت موجب بالارفتن احتمال تحقق تصمیمات درست می‌شود.

گذشته از این مسائل، اتاق خصوصا در شرایطی که اقتصاد ایران در دوران تحریمی به سر می‌برد؛ باید متمرکز بر مسائل کلان کشور باشد. مهم‌ترین حوزه‌ای که اتاق باید ورود کند، موارد اقتصاد کلان است؛ اتاق باید در محورهای اصلی زیربنایی اقتصاد کلان حضور داشته باشد و اظهار نظر کند و سعی کند که به بخش دولتی مشورت دهد. از طریق رسانه‌ها و ابزاری که در اختیار دارد نظرش را اعلام کند، این اقدام ممکن است موجب تعدیل و اصلاح تصمیمات بعضا اشتباه شود و نهایتا بهبود وضعیت اقتصادی کشور را به دنبال داشته باشد؛ چرا که اتاق مجمع فعالان اقتصادی است. از این رو، مساله‌ای مهمی که باید مورد توجه قرار گیرد، این است که توسعه کشور و بهبود معیشت مردم از کانال بخش خصوصی اتفاق می‌افتد، دولتمردان اگر می‌خواهند معیشت مردم بهتر شود، باید به بخش خصوصی که مدیران اقتصادی کشور هستند، رجوع کنند. اینها کسانی هستند که می‌توانند از استعداد ۸۵ میلیون نفری برای توسعه اقتصادی کشور بهره بگیرند؛ اگر آنها را کنار بگذارید و با آنها مشورت نکنید و به تقویتشان نپردازید، یعنی معیشت مردم را نادیده گرفته‌اید.

محمدرضا انصاری
نائب رئیس
اتاق ایران

در دوره جدید انتخابات شرکت نکرده‌ام؛ اما کار کرد ۸ سال اخیر اتاق را تایید می‌کنم و معتقدم در حد ظرفیتی که داشته و حتی بیشتر از آن کار و خدمت کرده؛ فهرست این خدمات هم در جلسه هیات نمایندگان گزارش شده و باعث افتخار است؛ گرچه نقشی در آنچه که اتاق در تهران انجام داده نداشتیم. دلیلی هم

که باعث شد در انتخابات دوره جدید ثبت نام نکرده‌ام، این است که فکر می‌کنم برای خدمت به اقتصاد حضورم در بخش‌های دیگری اثر بخش تر باشد. متاسفانه جایگاه اتاق در سال‌های اخیر به دلیل مداخله‌های بخش دولتی تضعیف شده است؛ اما مساله‌ای که باید مورد توجه قرار گیرد، این است که همیشه در بین افراد و سازمان‌ها خاصیت انحصار طلبی وجود دارد، افراد عموما ترجیح می‌دهند، که با کسی مشورت نکنند. این در حالی است که اتاق طرف مشورت است؛ اما هنگام تصمیم‌گیری به جای مشورت کردن با بدنه بخش خصوصی دولت‌ها به تنهایی تصمیم می‌گیرند که در نتیجه ممکن

“

توصیه ما به مقامات دلسوز حاکمیت این است که با کسی که در میدان مشغول کار و فعالیت هستند، مشورت کنند؛ مشورت موجب بالارفتن احتمال تحقق تصمیمات درست می‌شود

”

بازار پول در گفت و گو با احمد معروفخانی رئیس اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفتی:

ماموریت اصلی «اتاق دهم»

فائزه طاهری

چرا اتاق بازرگانی مهم است و کارکرد اصلی اتاق چه باید باشد؟ «احمد معروفخانی» رئیس اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفتی، معتقد است: در تعریف ذاتی جایگاه اتاق، داشتن تعاملات و گرایش‌های سیاسی توجیهی ندارد. بنابراین اتاق به عنوان پارلمان بخش خصوصی فعالان حوزه صنعت و تجارت و بازرگانی کشور تعریف شده، صنعت و تجارت هم چپ و راست نمی‌شناسد، اولین نیاز ضروری همه کشور رشد نیاز اقتصادی است، چه دولت چپ‌گرا و چه راست‌گرا. او در گفت و گوی اختصاصی با «بازار پول» بر اینکه موضوع تاکید می‌کند که داشتن تعاملات همراهی با دولت‌ها دیگر تکراری شده، چراکه همه در نقطه‌ای ایستادیم که می‌دانیم باید برای رشد اقتصادی کشور تلاش کنیم. این فعال اقتصادی جوان، می‌گوید: مسئولین دوره آتی اتاق باید تمرکزشان روی کنترل تعارضات بین بخش دولتی و خصوصی باشد.

در خصوص جانشین‌پروری متأسفانه در هیچ بخش مابین رسم نهادینه و دنبال نمی‌شود، شاید در بخش دولتی یا مدیران اجرایی بدنه کشور این نیاز ماحدیدتر و اساسی‌تر باشد، اما در بخش خصوصی شاید کمتر از موارد دیگر

یکی از انتقاداتی که به ارکان اتاق وارد می‌شود؛ این است که در این سال‌ها به دنبال جانشین‌پروری نبوده؛ به نظر تان لزوم توجه به حضور جوانان در پارلمان بخش خصوصی ضروری است؟

پرداخته شده، خصوصاً در اتاق، البته در بدنه اتاق هم کم نبوده است. امیدواریم موجی که بدنه اجرایی کشور را با حضور جوانان گرفته، ادامه پیدا کند.

جوانگرایی بدون تخصص و تعهد آیا در شرایط سخت و پیچیده فعلی کشور شیوه درستی است؟

البته صرفاً جوان گرایی به معنای انگیزه و انرژی برای شرایط فعلی کافی نیست؛ تخصص و تجربه لازم است که با مفهوم جانشین پروری اگر در کنار باتجربه‌ها حضور داشته باشند به آن نتیجه‌ای که باید خواهیم رسید.

آیا اتاق باید نگاه سیاسی هم داشته باشد یا صرفاً نگاهش به مطالبات اقتصادی باشد؟

در تعریف ذاتی جایگاه اتاق، داشتن تعاملات و گرایش‌های سیاسی توجیهی ندارد. اتاق به عنوان پارلمان بخش خصوصی فعالان حوزه صنعت و تجارت و بازرگانی کشور تعریف شده، صنعت و تجارت هم چپ و راست نمی‌شناسد، اولین نیاز ضروری همه کشور رشد نیاز اقتصادی است، چه دولت چپ‌گرا و چه راست‌گرا. بنابراین داشتن تعاملات همراهی با دولت‌ها دیگر تکراری شده، ما همه در نقطه‌ای ایستادیم که می‌دانیم باید برای رشد اقتصادی کشور تلاش کنیم.

از دیگر انتقاداتی که به کلیت اتاق‌های بازرگانی وارد می‌شود، رفت و آمد مدیران بخش‌های حاکمیتی است. چگونه می‌توان یک بخش خصوصی واحد و بدون نفوذ دولتی‌ها بنا نهاد؟

این مساله ممکن است هم جنبه‌های مثبت و هم منفی داشته باشد.

“

اتاق باید در گام نخست تعارضات بین بخش دولتی و خصوصی را کنترل و حل کند و به تقویت جایگاه بخش خصوصی در کشور کمک کند. از این رو، مسئولین دوره آتی اتاق باید تمرکزشان به همین مساله کنترل تعارضات بین بخش دولتی و خصوصی باشد.

”

ممکن است فرد دولتی هم تجربیاتی داشته باشد که نحوه تعامل با بدنه دولت، مجلس و ارگان‌های مختلف را بلد باشد و ادبیات مد نظر را بداند. نباید صرفاً به جنبه‌های منفی نگاه کرد. مسئولی که در هر جایگاهی قرار دارد، اولین رسالتش، اهدافی است که اتاق بازرگانی در گروهی بخش خصوصی دارد، بنابراین حضور یک فرد از بخش دولتی صرفاً نمی‌تواند منفی باشد، اگر در راستای رسالت اتاق فعالیت کند شاید جنبه‌های مثبتش خیلی بیشتر از جنبه‌های منفی باشد.

بزرگ‌ترین و مهم‌ترین کارکرد اتاق چه چیزی باید باشد؟

در خصوص کنترل تعارضات بین بخش دولتی و خصوصی، جایگاه پرداختن به این مساله و جایگاهی که تعیین‌کننده و تاثیرگذار باشد، اتاق بازرگانی است و جایگاه آن در ساختار مدیریتی کشور تعریف شده، این جایگاه می‌تواند این تعارضات را برطرف کند و به تقویت جایگاه بخش خصوصی در کشور کمک کند. مسئولین دوره آتی اتاق باید تمرکزشان به همین مساله کنترل تعارضات بین بخش دولتی و خصوصی باشد.

اگر بخواهیم به طور دقیقاً بپرسیم، اتاق بازرگانی واقعاً باید چه نقشی را در اقتصاد ایران به عهده بگیرد؟ آیا باید سیاستگذار باشد و یا اینکه نقش مشورتی را بعهده بگیرد و با ارائه طرح به دولت، در واقع به دولت کمک کند؟

طبیعتاً باید نقش سیاست‌گذاری داشته باشد. اتاق خیلی ابزاری برای نظارت بر عملکردها هم ندارد، وظیفه عمل کردن شاید با ارگان‌ها و تشکلهای دیگر باشد، اما اولین رسالت اتاق بازرگانی، سیاست‌گذاری است.

با توجه به شرایط اقتصادی در این دوره چه کسانی باید سکان اتاق را به دست بگیرند؟

با توجه به شرایط حساس و پیچیده کشور که ما در یک جنگ تمام‌عیار اقتصادی و سیاسی و بین‌المللی هستیم، با وجود تحریم‌ها و فشارهای غیر تحریمی، ترکیبی از افراد باتجربه و با سابقه و نیروهای جوان که دارای حداقل تخصص و حداقل تجربه‌های لازم باشند، می‌تواند موفق باشد، به هیچ وجه نباید از تجربه پیشکسوت‌ها و تخصص‌هایی که آنها خصوصاً در این یک دهه گذشته در زمینه تحریم‌ها داشتند غافل شویم، در عین

“

مطالبه اصلی اتاق بازرگانی کشور در دوره اخیر، رفع ناترازی‌ها خصوصاً در حوزه انرژی باشد که هر کدام از این ناهم‌ترازی‌ها راهکارهای تخصصی خود را دارد که بخش خصوصی می‌تواند به دولت پیشنهاد دهد

”

هم‌اینکه دولت می‌تواند با مشارکت بخش خصوصی این ناهم‌ترازی‌ها را تا حدی برطرف کند؛ مطالبه اصلی اتاق بازرگانی کشور در دوره اخیر، رفع ناترازی‌ها باشد که هر کدام از این ناهم‌ترازی‌ها هم راهکارهای تخصصی خود را دارد که بخش خصوصی می‌تواند به دولت پیشنهاد دهد.

حال هم اوضاع به قدری پیچیده است که انگیزه جوانی و شور و حال جوانی می‌تواند در این بدنه مدیریتی برای کشور مفید باشد.

با توجه به بسته شدن پرونده انتخابات، راه یافتگان به اتاق باید چه مطالباتی از دولت داشته باشند؟

اولین مطالبه، کنترل تعارضات بخش دولتی و خصوصی با بخش خصوصی واقعی است، در زمینه صادرات دغدغه اصلی که کشور دارد بحث تعهدات ارزی و بازگشت و تامین ارز است، با توجه به اقتضای شرایط این موارد اهمیت دارد. نکته دیگری که نباید از آن غافل شویم، بحث تراز توزیع انرژی کشور است. ما امروز دچار ناهم‌ترازی بسیار شدید در توزیع حامل‌های انرژی هستیم. چه در فرآورده‌های سوختی همچون بنزین و گازوئیل و چه در حوزه برق و گاز، تابستان درگیر کمبود برق و زمستان درگیر کمبود گاز هستیم. این ناهم‌ترازی به شدت به زیان صنعت کشور است، کما اینکه اثرات بسیار عام و فراگیری هم در سطح اجتماع دارد، برای اقتصاد و صنعت کشور هم بسیار مضر است، اینجا بخش خصوصی می‌تواند نقش بسیار مفیدی را ایفا کند، هم به این جهت که دولت را متوجه کند که باید به چه حوزه‌ها و سرفصل‌هایی توجه و تمرکز بیشتری داشته باشد،

دولت‌ها اتاق

را جدی نمی‌گیرند

مجدد رضا حریری
رئیس اتاق مشترک
ایران و چین

اتاق در کشور ما با اتاق در جاهای دیگر تفاوت‌هایی دارد. چون مدل‌های مختلف بین‌المللی از اتاق‌ها داریم. یک جایی اتاق‌ها کارگردشان مانند اتحادیه‌ها در ایران است، مانند انجمن‌ها، اتحادیه‌ها و تشکل‌های اینچنینی و یک جایی بخشی از دولت است و اما مدلی که در ایران هست؛ «اتاق خصوصی‌ترین نهاد نظام است.» اما یک مرزی این‌جا وجود دارد؛ بخش خصوصی می‌آید تا جایی که داخل حاکمیت قرار می‌گیرد؛ اما بخش حاکمیتی می‌آید جایی که نزدیک‌ترین مکان به اقتصاد خصوصی است؛ این‌جا می‌شود اتاق. اتاق براساس قوانین نظام جمهوری اسلامی ایران تشکیل شده، پس بخشی از بدنه نظام است. این‌که شما فکر کنید طرف در اتاق اپوزیسیون نظام باشد؛ اصلاً پذیرفتنی نیست. قبول کردید که داخل یک بازی‌ای بیایید که قواعد آن را نظام نوشته است. شما نمی‌توانید وسط زمین فوتبال بروید و وسط زمین توپ را با دست بگیرید آن‌جا هنداست. پس بخشی که فکر می‌کنند که اتاق باید اپوزیسیون باشد، متوجه نیستند. اتاق نمی‌تواند بگوید من فقط بخش خصوصی هستم، اگر اینطور است سندیکای کارفرمایی تشکیل بدهد و به عنوان سندیکای مستقل کارفرمایی می‌تواند موضع سیاسی هم داشته باشد. پس باید کمک دست نظام باشی و هم مطالبه‌گر بخش خصوصی. اتاق به آدم‌هایی احتیاج دارد که منافع شخصی‌شان را بیرون اتاق بگذارند و وارد شوند. در عین حال معتقدم که اتاق نباید نگاه سیاسی داشته باشند؛ اگر قبول کردید که مشاور سه قوه هستید و در دوران نمایندگی‌تان، روسای سه قوه از یک جناح سیاسی به جناح سیاسی تغییر یافت؛ دیگر نمی‌توانید بگویید که مشاور این طیف نیستیم و مشاور آن سه قوه بودم. تو پذیرفتی و مشاور سه قوه هستی. پس باید فارغ از نگاه سیاسی مسائل را پیش ببری. اما مساله‌ای که وجود دارد این

است که دولت‌ها اتاق را خیلی از مواقع جدی نمی‌گیرند، خیلی از مواقع نشان می‌دهند که خیلی جدی گرفته‌اند. خیلی از مواقع هم بوده که به اتاق نیاز دارند. من معتقدم امروز با شرایط بین‌المللی و شرایط داخلی ما مملکت به یک اتاق سالم و قوی احتیاج دارد؛ حاکمیت به یک اتاق قوی و مشاور خوب احتیاج دارد که به او بگوید کجا درست و کجا غلط است و طرف آنقدر شهامت داشته باشد که بگوید نه این‌که بترسد که شاید فردا منفعت یا رانت ارزی‌اش را قطع کنند و مجوزش را باطل کنند. اما متأسفانه اتاق در ضعیف‌ترین حالت تاریخ چهل و چندساله‌اش خودش قرار دارد. درد مملکت تبعیض حاصل از اقتصاد رانتی است. در این اقتصاد رانتی من هم در اتاق بازرگانی مقصر هستم؛ اگر نتوانم این را اصلاح کنم، باید پاسخگو باشم. اتاق آینده باید مناسبات رانتی را زیر سؤال ببرد و بگوید که دلایل فقر مملکت چیست و باید آنقدر صادق باشد که بتواند به حاکمیت بگوید در داصلی اقتصاد این است و به فکر درمان باشد. درد مملکت برنگردان ارزهای صادراتی نیست؛ بلکه «تورم‌های دو رقمی، نقدینگی زیاد و تأثیر پول نفت در اقتصاد» است که چندین دهه است اقتصاد ایران را گرفتار کرده است. حال که ویروس تحریم هم به جان اقتصاد افتاده است؛ باید به دنبال حل این معضل از طریق تعامل با دنیا باشیم یا به فکر خنثی‌سازی آن. انتقاد اصلی اینجاست؛ ما بیش از یک‌دهه است که تحت تحریم‌های شدید قرار داریم؛ تحریم‌کننده می‌گوید من با دولت ایران طرف هستم و با مردم ایران طرف نیستم. آقای اتاق نماینده بخش خصوصی در کجای صحن بین‌المللی هستید؟ شما چه کاره‌اید؟ یکی از دیگر از مشکلات مملکت ما این است که نظامی‌مان، دیپلمات‌مان، آدم اقتصادی دولتی‌مان و اتاق بازرگانی‌مان راجع به مسائل بین‌المللی به یک زبان و یک شکل حرف می‌زنند. حال اتاق بازرگانی کجای این مناسبات هستید؟ ICC اتاق بازرگانی بین‌المللی‌ای که در آن اتاق‌های آمریکا، آلمان، فرانسه و تمام کشورها عضو است. کجا رفتید بنشینید آن‌جا و بگویید در اساسنامه ICC این است که اعضاء نمی‌توانند رفتار محدود‌کننده غیرتجاری برای هم وضع بکنند؟ به اتاق آمریکا بگویید چه حقی دارید که من را تحریم کرده‌اید؟ مگر نمی‌گویید دولت ایران؟ مگر من دولت هستم؟ چرا حق فعالیت بین‌المللی را از من گرفته‌اید؟ چرا نمی‌گذارید بانک‌داری را داشته باشم و چرا نمی‌توانم یک کارت اعتباری در بانک داشته باشم، من تاجر بین‌المللی و عضو هستم، آقای آلمان چرا حساب‌های من را بسته‌اید؟ آقای فرانسه چرا من را تحریم کردید و توتال را برده‌اید

برنامه کاری پارلمان اقتصادی

روزهایی که برای اولین بار در فکر کاندیدا شدن برای هیات نمایندگان اتاق بودم، این عبارت را به کرات می شنیدم که اتاق، دولتی ترین جزء بخش خصوصی و خصوصی ترین بخش از دولت و نظام حکمرانی اقتصادی است. معنی این عبارت این است که اتاق مانند یک مفسر، مبدل، واسطه و میانجی، باید کمک کند که گفت‌وگو بین دو طرف صورت گیرد. یکی از شرایط گفت‌وگو این است که طرفین در محلی که مورد توافق باشد، حضور پیدا کنند، این محل می تواند خود اتاق یا گروهی در فضای مجازی باشد که افراد حضور پیدا می کنند و حرف می زنند، اما اتاق به صورت سیستماتیک این کار را از طریق کمیسیون ها و صحن هیات نمایندگان و سایر ابزارهایی که در اختیار دارد انجام می دهد. بنابراین نفس اینکه ما ترکیبی از افراد مختلف بخش های مختلف اقتصاد را در اتاق کنار یکدیگر داشته باشیم، منفی نیست. اگر این ترکیب باعث شود که با حفظ استقلال تصمیم گیری در بخش خصوصی، نمایندگانی بتوانند بهتر از منافع

فرزین فردیس

لهجه اش آسیب بزنند، طبیعتاً ما را از هدف اصلی باز می دارد و باید مذمت شود. تصور می کنم که در دوره اخیر، اگر چه افرادی از بخش خصولتی اقتصاد و صنعت حضور داشتند، اما حضور آنها مانع صراحت لهجه نبود، ما هر جا که خواستیم به صراحت از مسائل و مشکلات و محدودیت هایی که ایجاد شد، تصمیم گیری های غلط صحبت کردیم و نقد کردیم. هیچ جاندیدم که نماینده های از بخش خصولتی مانع شود یا تعدیلی منجر

اعضا صیانت کنند، نباید ایرادی به آن گرفت، در واقع این شرایط حتماً بهتر از آن است که هیچ فردی از دولتمردان یا شرکت های خصولتی که آنها هم بخشی از اقتصاد هستند، در جلسات حضور نداشته باشند و ما نتوانیم به هدفمان برسیم. اما چنانچه وزن آن شرکت ها و افراد در هیات نمایندگان و کمیسیون ها و سایر ارکان تصمیم سازی و تصمیم گیری بالا باشد که به استقلال رای و تصمیم گیری بخش خصوصی به صراحت

به حذف نظر و رای بخش خصوصی انجام دهد، البته در شیوه‌گفتمان پیشنهاداتی از دوستان با تجربه‌مان داشتیم برای اینکه اظهاراتمان اثر بخشی بیشتری داشته باشد یا بیشتر شنیده شود و این برای برخی از اعضای اتاق که جوان‌تر و کم‌تجربه‌تر هستند و هنوز باید یاد بگیرند که چطور باید از منافع اعضا و همکاران دفاع کرد، فرصت یادگیری فراهم می‌کند. بنابراین حضور تعداد کمی از افراد خصولتی فی‌نفسه بد نیست، مادامی که به ماموریت اصلی اتاق آسیب نرسد، خصولتی‌ها هم بخش بزرگی از صنایع اقتصادی بخش‌های مختلف فولاد، معادن، پتروشیمی را در اختیار دارند. ما زمانی می‌توانیم موضوع تحول دیجیتال و انقلاب صنعتی چهارم را پیش ببریم که باز یگران آن عرصه هم حضور داشته باشند و بشنوند که چه فرصت‌هایی وجود دارد.

مهمترین پیشنهادی که می‌توانم برای هیات نمایندگان دوره بعد داشته باشم را در قالب سه ماموریت اصلی اتاق‌ها عبارت بندی کنیم؛ در بحث «صیانت از منافع اعضا» مهم‌ترین کاری که در این دوره تجربه کردیم اما در آن هنوز جای کار بسیاری وجود دارد، این است که به جز اینکه به صراحت مشکلات و موانع و تهدیدها را نقد می‌کنیم، سیاست‌های جایگزین هم پیشنهاد بدهیم. این یعنی فقط به ذکر ایرادات آیین‌نامه‌ها و قوانین بسنده نکنیم؛ عبارتی دیگر، اینکه همواره بگوییم فلان سیاست‌ها و قواعد ایراد دارد و یا به شکل نامناسبی اجرا می‌شود یا فلان اقدامات و دستورالعمل‌ها موجب نااطمینانی در فعالین اقتصادی شده و مانع توسعه اقتصادی است، کافی نیست، بلکه باید بتوانیم به صورت مکتوب و مدون به سیاستگذار پیشنهاد بدهیم. اتاق در دوره‌های گذشته در حوزه تجویز و دادن راه حل جایگزین خیلی موفق نبوده و جای کار زیادی داریم، موارد خوبی را در این دوره مشاهده کردیم اما هنوز در مرحله یادگیری هستیم. ما از اندیشکده و پژوهشکده‌های اقتصادی و سیاست‌گذاری خواستیم که برای ما سندهای سیاست‌گذاری تولید کنند، یادواره قانون جهش تولید دانش‌بنیان ما آیین‌نامه‌ها به مشاورانی در بیرون اتاق سپردیم که از دیدگاه بخش خصوصی آیین‌نامه بنویسند، چون قانون بدون آیین‌نامه ارزشی ندارد، آیین‌نامه خوب قانون را به قانون اثر بخش تبدیل می‌کند و آیین‌نامه ضعیف، از اثر بخشی قانون می‌کاهد. بنابراین خیلی باید تلاش کنیم که خروجی‌هایی از جنس تجویز را در اتاق بیشتر کنیم. در حوزه «توانمندسازی اعضا»، مهم‌ترین اتفاقی که اتاق باید رقم بزند، رفتن به سمت باور و اقدام به نوآوری است که اگر دیر بجنبیم، همه مزیت‌های رقابتی را در عرصه بین‌المللی از دست می‌دهیم

و دیگر چیزی باقی نمی‌ماند. دنیا به شدت سریع در این حوزه پیش می‌رود، تحولات بسیار سریع است و ما به عنوان اتاق، کاری که تک‌تک اعضا می‌توانند انجام دهند، رصد کردن تحولات فناوری و ترندهای جهانی است. ما باید این کار را انجام داده و در اختیار اعضا قرار دهیم و کمک کنیم که باور کنند حرکت به سمت انقلاب صنعتی چهارم ضرورت دارد و بعد از آن ضرورت، حتماً برایش اقدام کنند. در مدرسه تکاپو دوره چندروزه آموزشی را در خصوص انقلاب صنعتی چهارم و تحول دیجیتال با کمک اتاق مشترک ایران و آلمان طراحی و اجرا کردیم که بخشی از آن را بنده تدریس کردم. رئیس آلمانی اتاق ایران و آلمان در این زمینه اینطور می‌گفت که شمار ایران تعداد دوره‌ها و جلساتتان در حوزه انقلاب صنعتی چهارم خیلی بیشتر از ما در آلمان است اما میزان اقدامی که در صنایعتان انجام شده، بسیار پایین است. بنابراین ما هر کاری می‌کنیم باید معطوف به این نتیجه باشد که بنگاه‌های بزرگ و صنایع پیشرویمان به سمت انقلاب صنعتی چهارم بروند و این مهم‌ترین کاری است که اتاق می‌تواند در مقوله توانمندسازی اعضایش انجام دهد. بعنوان نمونه در حوزه شبکه‌سازی و ارتباط موثر میان اعضا نیز کارهای مهمی داریم که باید انجام دهیم؛ مثلاً اینکه ما کمتر به سمت استفاده از ابزارهای مدرن ارتباطی و تعامل بین اعضا می‌رفته‌ایم. ما تازه در اتاق داریم یادگست تولید می‌کنیم، از شیوه‌های ارتباطات تعامل و مزایای جدید رسانه‌های دوسویه مدرن استفاده می‌کنیم و تازه در قالب‌های جدیدی که مورد پسند عموم جامعه است و نسبت به گذشته مینیمالیستی‌تر است محتوا تولید می‌کنیم. ما جای کار زیادی در این بخش داریم. مشابه همین، اینکه چطور ابزار تعامل ایجاد کنیم که به جز جلسات رو در رو و هیات‌های تجاری، اعضا بتوانند با یکدیگر در داخل اتاق تهران، بین اتاق تهران و اتاق‌های شهرستان‌ها و بین اتاق تهران و دیگر اتاق‌های جهان تبادل فکر و اندیشه کنند که عدم ارتباط باعث نشود از یادگیری از هم‌ترازان خود از عرصه بین‌المللی جا بمانیم. خیلی اوقات تاجر و صنعتگر و تولیدکننده ایرانی، از همتای خود در کشور دیگری چیزی یاد می‌گیرد که چطور صادراتش را تقویت می‌کند. این نتور کینگ به دلیل محدودیت‌هایی از جمله کرونا یا محدودیت‌های دیگر، وجود داشته اما در شرایط کنونی دیگر ارتباط گرفتن مرز نمی‌شناسد، ما باید به سمت ابزارهای جدید برویم که اعضا می‌توانند بیشتر از گذشته و به راحتی بتوانند با دیگران تعامل کنند، از آنها یاد بگیرند اطلاعاتشان را در اختیار قرار دهند و اصلاً احساس نکنند حد و مرزی وجود دارد.

از نگاه فعالان اقتصادی در پاییز سال جاری وضعیت محیط کسب و کار افت کرده است. به تعبیر دیگر همه فعالان اقتصادی در گروه‌های مختلف شرایط بدتری را در فصل پاییز نسبت به تابستان تجربه کردند. مستند این ادعا نیز داده‌های مرکز پژوهش‌های اتاق ایران است. در این بازه فعالان اقتصادی به محیط کسب و کار از نمره ۱۰ یعنی بدترین نمره، ۶۰۵ را دادند. در پاییز ۱۴۰۱ فعالان اقتصادی مشارکت کننده در پایش ارزیابی وضعیت محیط کسب و کار، به ترتیب مولفه‌های «غیر قابل پیش بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات»، «دشواری تامین مالی از بانک‌ها» و «بی ثباتی سیاست‌ها، قوانین و مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر بر کسب و کار» را نامناسب‌ترین مولفه‌های محیط کسب و کار کشور نسبت به سایر مولفه‌ها ارزیابی کرده‌اند. در این میان از منظر وضعیت مولفه‌های محیط کسب و کار استان‌های «قزوین، آذربایجان غربی و خراسان جنوبی» به ترتیب وضعیت مناسب‌تری نسبت به سایر استان‌ها دارند. در مقابل استان‌های «سیستان و بلوچستان، کردستان و بوشهر» بدترین وضعیت را در این

فضای کسب و کار در پاییز نسبت به فصل قبل، نامساعدتر گزارش شد

ناقوس رکود کسب و کارها

مقطع تجربه کردند. البته اختلاف عدد شاخص محیط کسب و کار در بهترین و بدترین استان حداکثر معادل ۰.۸۵ واحد بوده که نشان از نبود تفاوت قابل توجه در وضعیت عدد شاخص مورد نظر است.

نمره محیط کسب و کار در پاییز

بررسی نتایج پایش ملی محیط کسب و کار در فصل پاییز ۱۴۰۱ نشان می‌دهد این شاخص، بعد از بهبود نسبی در فصل تابستان، بار دیگر تحت تاثیر موانع و عوامل تکراری نامساعدتر شده و به ۰.۵/۶ رسیده است. وضعیت این شاخص نسبت به ارزیابی فصل گذشته، یعنی تابستان ۱۴۰۱ با میانگین ۵/۸۸ نامساعدتر است.

بر اساس یافته‌های طرح، میانگین ظرفیت فعالیت واقعی بنگاه‌های اقتصادی شرکت کننده در فصل پاییز ۱۴۰۱ معادل ۴۳/۵۱ درصد بوده که نسبت به همین میزان در تابستان ۱۴۰۱ که معادل ۱۱۵/۴۱ درصد بوده، با افزایش ۲/۳۶ واحدی مواجه شده است؛ اما وضعیت محیط کسب و کار در بخش خدمات با عدد ۶/۰۷ در مقایسه با بخش‌های کشاورزی با عدد ۵/۸۳ و صنعت با عدد ۵/۹۶ نامناسب‌تر ارزیابی شده است. در بین رشته فعالیت‌های اقتصادی بر حسب طبقه‌بندی استاندارد ISIC rev4، رشته فعالیت‌های ساختمان، املاک و مستغلات و فعالیت حرفه‌ای، علمی و فنی دارای بدترین وضعیت محیط کسب و کار و رشته فعالیت‌های مالی و بیمه، استخراج معدن و سلامت انسان و مددکاری اجتماعی بهترین وضعیت محیط کسب و کار را در مقایسه با سایر رشته فعالیت‌های اقتصادی در کشور داشته‌اند. همچنین بر اساس شاخص شین، میانگین ارزیابی محیط اقتصادی عدد ۶/۵۰ است که در ارزیابی فصل گذشته عدد ۶/۳۵ حاصل شده بود و میانگین ارزیابی محیط نهادهای عدد ۵/۸۱ است که در فصل گذشته عدد ۵/۹۳ ارزیابی شده بود. بر این اساس، محیط قانونی و حقوقی با عدد ۵/۳۵ و محیط مالی با عدد ۸/۲۰ به ترتیب مساعدترین و نامساعدترین محیط‌ها بر اساس نظریه عمومی کار آفرینی شین بوده‌اند. البته، شاخص شین به دلیل در نظر گرفتن وزن عوامل مختلف در محاسبه، از دقت بیشتری نسبت به شاخص کل کشور برخوردار است. این شاخص‌ها بین یک تا ۱۰ هستند و هر قدر که به ۱۰ نزدیک باشند؛ یعنی محیط کسب و کار، وضعیت نامساعدتری را تجربه کرده است.

نتایج پایش ملی محیط کسب و کار ایران در پاییز بیانگر آن است که از نظر فعالان اقتصادی مشارکت کننده، وضعیت برخی مولفه‌های

“

نتایج پایش ملی محیط کسب و کار ایران در پاییز بیانگر آن است که از نظر فعالان اقتصادی مشارکت کننده، وضعیت برخی مولفه‌های موثر بر محیط کسب و کار ایران در پاییز ۱۴۰۱ نامساعدتر شده است. عدد شاخص در پاییز ۱۴۰۱ نسبت به فصل مشابه سال قبل ۱/۷۸ درصد نامساعدتر شده است

”

موثر بر محیط کسب و کار ایران در پاییز ۱۴۰۱ نامساعدتر شده است. عدد شاخص در پاییز ۱۴۰۱ نسبت به فصل مشابه سال قبل ۱/۷۸ درصد نامساعدتر شده است. در بخش‌های صنعت، خدمات و کشاورزی «غیرقابل پیش‌بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات» نامساعدترین و در بخش کشاورزی و صنعت «نحوه استقبال مشتریان از نوآوری و ابتکار در ارائه خدمات و محصول» و در بخش خدمات «محدودیت دسترسی به آب» مساعدترین مولفه در ۲۸ مولفه پیمایشی پرسش شده از فعالان اقتصادی مشارکت کننده در طرح ارزیابی شده‌اند.

در بخش صنعت مولفه‌های «غیرقابل پیش‌بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات»، «بی‌ثباتی سیاست‌ها، قوانین و مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر بر کسب و کار» و «دشواری تامین مالی از بانک‌ها» و در بخش‌های خدمات و کشاورزی مولفه‌های «غیرقابل پیش‌بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات»، «دشواری تامین مالی از بانک‌ها» و «بی‌ثباتی سیاست‌ها، قوانین و مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر بر کسب و کار» مهم‌ترین مشکلات کسب و کار توسط فعالان اقتصادی بیان شده‌اند.

وضعیت کسب و کار در استان‌های غربی

در پاییز سال جاری از نگاه فعالان اقتصادی در منطقه شمال غربی کشور یعنی در استان‌های آذربایجان شرقی و غربی و اردبیل نمره

محیط کسب و کار نسبت به فصل قبل افت کرده است. حتی وضعیت محیط کسب و کار نسبت به مدت مشابه سال قبل هم بدتر است. البته در اردیبهشت در پاییز سال جاری نسبت به فصل قبل وضعیت محیط کسب و کار بهتر شده است. داده‌های موجود نشان می‌دهد، از منظر وضعیت مولفه‌های محیط کسب و کار، استان آذربایجان غربی به دلیل کسب نمره ۵.۶۲ در جایگاه دومین استانی قرار می‌گیرد که وضعیت مطلوبی دارد. آذربایجان غربی که به سمت کردستان حرکت می‌کنیم؛ می‌بینیم که فعالان اقتصادی این استان محیط کسب و کار متفاوتی را تجربه کرده‌اند. نمره شاخص‌های کسب و کار در کردستان ۶.۴۴ است. بر همین اساس کردستان در جرگه استان‌هایی قرار می‌گیرد که وضعیت بسیار نامطلوبی را نسبت به سایر استان‌ها تجربه کرده است. این اگر چه نسبت به مدت مشابه سال قبل بهتر شده است، اما عملاً نسبت به فصل گذشته ۳.۰۱ درصد بدتر شده است.

تهرانی‌های ناراضی

داده‌های موجود در استان تهران نشان می‌دهد، شرایط محیط کسب و کار نسبت به ۶ سال گذشته تغییر چندانی نکرده است. به تعبیر دیگر هیچگاه نمره محیط کسب و کار این استان به زیر ۵ نیامده است و همواره از نگاه فعالان اقتصادی وضعیت محیط کسب و کار این استان نامطلوب بوده است. البته این شرایط نامطلوب در دولت ابراهیم ریسی به رغم وعده‌های دولت بدتر از گذشته شده است. نمود آن نیز داده‌های پاییز نسبت به تابستان بدتر است.

در پاییز نمره فعالان اقتصادی به محیط کسب و کار ۶.۱۶ بود این رقم در تابستان ۵.۹۸ گزارش شده است. البته واکاوی داده‌های موجود نشان می‌دهد، وضعیت محیط کسب و کار در پاییز سال جاری نسبت به مدت مشابه سال قبل بهبود یافته است. مرور وضعیت ۵ استان همجوار تهران نشان می‌دهد، وضعیت البرز، مازندران و مرکزی بدتر از استان تهران است. زیرا نمره فعالان اقتصادی این استان‌ها به محیط کسب و کار هم نسبت به فصل گذشته و هم نسبت به مدت مشابه سال قبل‌شان بدتر شده است.

داده‌های موجود نشان می‌دهد، در استان مرکزی شاخص محیط کسب و کار پاییز ۵.۶۶ در مازندران ۶.۰۰ و این شاخص در البرز ۶.۲۳ است. وقتی از البرز به سمت قزوین می‌روید، وضعیت شاخص به‌طور کلی فرق می‌کند. به باور فعالان اقتصادی این استان نمره شاخص

پاییز ۵.۶۱ است. این نمره نسبت به مدت مشابه سال گذشته بهبود قابل توجهی یافته است، اما در مقایسه با تابستان سال گذشته افت کرده است. اما وضعیت در سمنان دیگر استان همجوار تهران چطور است؟ واکاوی داده‌های موجود نشان از وضعیت متفاوت این محیط نسبت به سایر استان‌های همجوار استان تهران می‌دهد. فعالان اقتصادی سمنانی به محیط کسب و کار پاییز نمره ۵.۶۴ داده‌اند که این نمره خودش نسبت به نمره تهران، البرز، مازندران و مرکزی در پاییز بهتر است. این نمره نسبت به تابستان هم تغییری ندارد. البته نسبت به مدت مشابه سال قبل ۰.۰۷ درصد بدتر شده است. اما در استان قم وضعیت محیط کسب و کار چگونه است؟ داده‌های موجود نشان می‌دهد، نمره این استان ۵.۹۲ است که هم نسبت به فصل گذشته و هم نسبت به پاییز سال گذشته بهتر شده است. از قم که به سمت اصفهان می‌آییم، تفاوت زیادی در وضعیت محیط کسب و کار دیده نمی‌شود؛ نمره اصفهان از نگاه فعالان اقتصادی در پاییز ۵.۹۳ است. در این استان فعالان اقتصادی اگر چه نسبت به تابستان سال جاری وضعیت بدی را تجربه کردند، اما نسبت به پاییز سال گذشته وضعیت مناسب‌تری داشتند.

در استان‌های شرقی چه خبر است؟

نگاهی به استان‌های شرقی نشان می‌دهد، اگر چه در خراسان جنوبی وضعیت محیط کسب و کار در مقایسه با سایر استان‌ها مطلوب ارزیابی می‌شود، اما نمره آن به‌طور کلی نشانه خوبی از محیط کسب و کار نشان نمی‌دهد، نمره این استان در پاییز ۵.۶۳ گزارش شده است که نسبت به فصل قبل وضعیت مطلوبی ندارد، اما نسبت به مدت مشابه سال قبل بهبود یافته است. وقتی به نقشه ایران نگاه می‌کنیم پایین خراسان، سیستان و بلوچستان را می‌بینیم که وضعیت محیط کسب و کار آن از نگاه فعالان اقتصادی به‌سیار بد است. نمره‌ای که در پاییز فعالان این بخش به مولفه‌های کسب و کار دادند؛ ۶.۴۶ است. این عدد نه تنها نسبت به فصل گذشته بدتر شده است بلکه نسبت به مدت مشابه سال گذشته نیز ۵.۷۷ درصد تغییر کرده است یعنی بدتر شده است. در هر مرزگان شاخص‌های محیط کسب و کار در این استان هم وضعیت بهتری نسبت به سیستان و بلوچستان ندارد.

فعالان اقتصادی این استان نمره‌ای که به شاخص‌های محیط کسب و کار در پاییز می‌دهند ۶.۴۱ است. این رقم هم نسبت به مدت

مشابه سال گذشته و هم نسبت به فصل گذشته بدتر شده است. این وضعیت در استان بوشهر هم تکرار شده است. در این استان شاخص محیط کسب و کار ۶۴۲ اعلام شده است. ضمن اینکه نمره این استان نسبت به فصل گذشته و مدت مشابه سال گذشته رشد قابل توجهی کرده است؛ رشدی که نشان از نامطلوب تر شدن محیط کسب و کار این استان می دهد.

بررسی مولفه ها

همان طور که گفته شد، در پاییز ۱۴۰۱، فعالان اقتصادی مشارکت کننده در این پایش، سه مولفه غیر قابل پیش بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات، دشواری تامین مالی از بانکها، بی ثباتی سیاستها، قوانین و مقررات و رویه های اجرایی ناظر بر کسب و کار را نامناسب ترین و سه مولفه محدودیت دسترسی به آب، محدودیت دسترسی به حامل های انرژی مانند برق، گاز، گازوئیل و در نهایت، نحوه استقبال مشتریان از نوآوری و ابتکار در ارائه خدمات و محصول را مناسب ترین مولفه های محیط کسب و کار کشور نسبت به سایر مولفه ها ارزیابی کرده اند. عدد شاخص محیط کسب و کار در بنگاه های ۶ تا ۱۰ کارکن، ۵/۸۶ محاسبه شده که نشان دهنده وضعیت کسب و کار بهتر در این بنگاه ها نسبت به سایر بنگاه های اقتصادی است و عدد شاخص محیط کسب و کار در بنگاه ها با تعداد

۵۰ تا ۱۰۰ کارکن، ۶/۰۹ محاسبه شده است. این بنگاه ها دارای وضعیت بدتری در محیط کسب و کار نسبت به سایر بنگاه ها هستند. همچنین بنگاه هایی که فعالیت اقتصادی آنها بین ۶ تا ۱۰ سال است، نامساعدترین محیط کسب و کار نسبت به سایر بنگاه ها با میانگین ۶/۰۹ دارا هستند و بنگاه های اقتصادی کمتر از ۲ سال سابقه فعالیت اقتصادی هم مساعدترین وضعیت محیط کسب و کار را دارند.

مشکل دانش بنیان ها چیست؟

بر اساس این گزارش، پنج مشکل اولویت دار شرکت های دانش بنیان به ترتیب غیر قابل پیش بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات، بی ثباتی سیاستها، قوانین و مقررات و رویه های اجرایی ناظر بر کسب و کار، رویه های سختگیرانه اداره های کار و بیمه تامین اجتماعی برای مدیریت نیروی انسانی، موانع در فرآیندهای اداری و اخذ مجوزهای کسب و کار در دستگاه های اجرایی و دشواری تامین مالی از بانکها برای مدیریت نیروی انسانی است. با این حال مشاهده ارقام نشان می دهد که برخی مشکلات این شرکت ها در مقایسه با سایر واحدهای اقتصادی کشور حادتر است. در بین رشته فعالیت های اقتصادی بر حسب طبقه بندی استاندارد ISIC rev4 در فصل پاییز ۱۴۰۱، فعالیت های سایر فعالیت های خدماتی، املاک و مستغلات، خدمات مربوط به تامین جا و غذا بیشترین آسیب را از شیوع و پروس کرونا متحمل شده و در مقابل رشته فعالیت های استخراج معدن، مالی و بیمه، کشاورزی، جنگلداری و ماهی گیری کمترین آسیب را از شیوع و پروس کرونا نسبت به سایر فعالیت ها متحمل شده اند.

مصائب عمده فعالان اقتصادی

مشکلاتی که فعالان اقتصادی را بیش از همه در پاییز سال جاری درگیر خود کرده بود؛ شامل مواردی چون «از برگشت پول ناشی از خرید نقدی فرآورده های نفتی امور بین الملل شرکت ملی نفت ایران، تداوم مشکلات ارزی اعضای اتحادیه از قبیل رفع تعهدات ارزی صادرکنندگان، مشکل ضمانت سپاری بازرگانان فعال در حوزه صادرات فرآورده های نفتی به هنگام گمرکات اجرایی، مشکلات تامین برخی مواد اولیه و اقلام یدکی مورد نیاز، مشکلات انتقال ارز به دلیل شرایط تحریمی، قطعی مقطعی خوراک گاز در فصول سرد سال، از دست دادن بازار صادرات افغانستان، مشکلات الزام صادرکنندگان به عرضه ارز حاصل از صادرات در سامانه نیما» هستند.

“

در پاییز ۱۴۰۱، فعالان اقتصادی مشارکت کننده در این پایش، سه مولفه غیر قابل پیش بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات، دشواری تامین مالی از بانکها، بی ثباتی سیاستها، قوانین و مقررات و رویه های اجرایی ناظر بر کسب و کار را نامناسب ارزیابی کردند

”

منطقه آزاد قشم نمود عینی تحقق وعده های دولت مردمی؛

قشم؛ گنج پنهان خلیج فارس در مسیر توسعه

با همراهی و اعتماد جامعه محلی به مرور شاهد به نتیجه رسیدن طرح ها و برنامه هایی هستیم که طی یک سال گذشته همسو با سیاست های کلان نظام مقدس جمهوری اسلامی و همچنین در راستای عمل به سیاست ها و ماموریت های دولت مردمی آیت الله ریسی در جزیره زیبای قشم آغاز شده است. باز طراحی و بهسازی وضعیت زیرساخت های اساسی جزیره بویژه در حوزه راه ها و تامین آب شرب با سرعت بیشتری در حال انجام

منطقه آزاد قشم با داشتن شرایط ویژه و موقعیت ژئوپلیتیکی خاص خود که این منطقه را متمایز و متفاوت از سایر مناطق آزاد کشور کرده، به دلیل چندگانگی های مدیریتی و عدم پایداری و تمکین دستگاه های اجرایی به قوانین در مناطق آزاد، نسبت به سایر مناطق در ابعاد مختلف دچار عقب ماندگی شده بود. دوران حضور افشار فتح الهی به عنوان رییس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم نشان می دهد،

فشرده با وزیر نیرو و مجموعه این وزارتخانه و آغاز طرح‌هایی جهت رفع مشکل آب در تمام نقاط جزیره قشم نیز از مهمترین اقدامات صورت گرفته طی یک سال گذشته بوده است. کلنگ زنی، افتتاح و راه‌اندازی آب شیرین کن‌های جدید در کنار جانمایی نقاطی در سطح جزیره برای احداث آب شیرین کن‌های جدید، از جمله اقداماتی است که با نتیجه رسیدن آنها شاهد رفع چالش کم‌آبی در جزیره خواهیم بود. بازگشایی و بهبود فضای کسب و کارها و ایجاد بستر مناسب برای رونق تولید و فعالیت صنعتی در جزیره قشم، طی ماه‌های گذشته زمینه‌ساز طبیعی شدن فعالیت‌های اقتصادی بویژه در حوزه تجارت بوده است. با برنامه ریزی صورت گرفته در حوزه مدیریت گمرک سازمان منطقه آزاد قشم و با حمایت انجام شده از صادرکنندگان برای نخستین بار تراز تجاری این منطقه در شش ماهه نخست سال ۱۴۰۱ مثبت شد. همچنین تولید و پرورش محصولات شیلاتی و آبیان و هدف گذاری

است. آغاز عملیات عمرانی دو پروژه بزرگراهی در جزیره قشم و پیشرفت طرح موسوم به نهضت آسفالت معابر در جزیره قشم را می‌توان بخشی از مهمترین فعالیت‌های در حوزه بهبود راه‌ها و معابر دسترسی در سطح جزیره قشم دانست. در همین رابطه آغاز مجدد عملیات اجرایی پروژه عظیم پل خلیج فارس به عنوان محور اتصال دهنده جزیره قشم با سرزمین اصلی نیز انجام شد و مسیر برای به واقعیت تبدیل شدن یکی از آرزوهای دیرینه مردم این ناحیه هموار می‌شود. در راستای اجرای قانون جهش تولید مسکن همسو با قانون مصوب مجلس شورای اسلامی و سیاست‌های دولت سیزدهم، طی ماه‌های گذشته طرح مسکن جوانان جزیره در روستاهای مختلف با هدف رفع نیاز جزیره‌نشینان به مسکن نیز یکی از اقدامات اصلی و اساسی است در دستور کار قرار گرفته است. در اجرای مسکن دار شدن کلیه اقشار جامعه بویژه جوانان و گروه‌های کم‌برخوردار در اولویت قرار گرفته‌اند. مذاکرات

ایران و خاورمیانه به سرزمین اصلی با اعتبار سرمایه گذاری بالغ بر ۴۶۰ میلیون یورو در دولت انقلابی و مردمی را محقق خواهد ساخت. اجرای عملیات عمرانی احداث پل خلیج فارس به عنوان یکی از چهار رکن طرح شبکه جامع ارتباطی خلیج فارس با محوریت و اتکاب بر چهار پروژه، بندر، پل، جاده و ریل، مسیر جدیدی را از قشم در تماس و ارتباط کریدورهای تجاری منطقه و اتصال به شبکه راه های کشور ایجاد می کند. مکان احداث این پل از محدوده بندر لافت در جزیره قشم تا بندر پهل در سرزمین اصلی است و طول کل پل ۳۴۳۰ متر است که ۲۵۰۰ آن بر روی دریا قرار دارد و سازه کابلی با دهانه های ۳۶۰ متر در وسط دریا و عرض مفید عرشه حدود ۳۲ متر از دیگر ویژگی های این پروژه است. راه اندازی پل خلیج فارس باعث کاهش هزینه های حمل و نقل حداقل به میزان ۳۰ درصد، کاهش زمان سیر کالا به میزان ۴۰ درصد، کاهش قیمت تمام شده کالا و خدمات به دلیل وجود شبکه حمل و نقل ریلی و جاده ای می شود. با عنایت به نقش استراتژیک قشم و آغاز عملیات اجرایی توسعه زیرساخت های جاده ای و بزرگراهی و پل خلیج فارس، بندر کاوه با ۹۲ کیلومتر بزرگراه و همچنین ۸۶ کیلومتر راه آهن به خطوط سراسری کشوری متصل شده و رینگ حمل و نقلی جزیره

برای صادرات این محصولات از دیگر اقداماتی بوده که طی یک سال گذشته به صورت جدی انجام شده است. همچنین در این مدت نخستین محموله از تولیدات پالایشگاه پارس بهین پالایش به عنوان بزرگترین واحد پالایشگاهی نفت فوق سنگین و تولیدکننده قیر کشور به بازارهای هدف صادر شده است. مجموعه اقدامات صورت گرفته در حوزه اقتصادی طی یک سال گذشته موجب شده تا درآمدهای ارزی منطقه آزاد قشم رشد کرده و علاوه بر کمک به اقتصاد ملی، امکان اجرای طرح های زیرساختی بیشتری در این منطقه فراهم شود. در ادامه این گزارش بخشی از عملکردهای شاخص انجام شده طی یک سال گذشته از آغاز دوران حضور افشار فتح الهی به عنوان رییس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم را می خوانید:

آغاز عملیات اجرایی «پل خلیج فارس» پس از هفت سال وقفه

عملیات ساخت پل خلیج فارس به عنوان ارزوی دیرینه ساکنان جزیره قشم، همزمان با جشن های چهل و چهارمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی، پس از وقفه ای هفت ساله با همتی جهادی در دولت سیزدهم از سر گرفته شد. احداث پل خلیج فارس، اتصال بزرگترین جزیره

هدف غایی این جهش توسعه‌ای است. هدایت هدفمند منابع و مصارف سازمانی این منطقه آزاد بر اساس سیاست‌های دولت مردمی به‌منظور اولویت‌دار کردن منابع و بودجه پروژه‌ها برای ایجاد حداکثر بهره‌وری در زمینه‌های اقتصادی، صنعتی، گردشگری و اجتماعی باعث شد در سال جاری سه پروژه در حوزه راه‌سازی جزیره با اعتباری بالغ بر ۲۴,۷۷۰ میلیارد ریال که مسیری به طول ۱۰۲,۳ کیلومتر را شامل می‌شود، آغاز به کار کنند. در رأس این پروژه‌ها، تعریض جاده ساحل جنوبی از شهر قشم تا فرودگاه بین‌المللی جزیره، به طول ۶۰ کیلومتر با اعتبار ۱۵ هزار میلیارد ریال است که در خردادماه امسال کلنگ زنی شده و قرار است ۴۹ هزار قشم‌وند را از خدمات خود منتفع کند. با اتمام طرح مذکور علاوه بر استفاده از ظرفیت جاده، بهره‌مندی از جذابیت‌های بی‌بدیل مسیر جنوبی در کنار دریا، کاهش بار ترافیکی شهر قشم در ایام پیک گردشگری، گردشگران و ساکنان شهرهای قشم، سوزا و روستاهای تورگان، ریگو، برکه خلف، مسن و شیب دراز، دسترسی ایمنی به فرودگاه بین‌المللی جزیره خواهند داشت. تکمیل رینگ بزرگراهی شرق جزیره قشم، شامل عملیات اجرایی فاز ۴ بزرگراه خلیج فارس به طول ۴۰ کیلومتر با اعتبار ۹۰۰۰ میلیارد ریال، پروژه دیگری است

کامل خواهد شد. پروژه عظیم پل خلیج فارس، شامل چهار خط عبور خودرو، یک خط عبور قطار، خطوط اضطراری و پیاده‌راه نیز می‌باشد و براساس برنامه ریزی صورت گرفته تکمیل آن حدود سه و نیم سال پیش بینی شده است. براساس این گزارش، پروژه عظیم احداث پل خلیج فارس در حال حاضر دارای ۱۵ درصد پیشرفت فیزیکی می‌باشد و پس از وقفه‌ای هفت ساله در دولت سیزدهم فعالیت اجرایی خود را آغاز کرد.

توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقلی، رونق اقتصادی را رقم می‌زند توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقلی منطقه آزاد قشم در یک سال گذشته با ۲۴,۷۷۰ میلیارد ریال به کمک رونق اقتصادی جزیره و بهبود وضعیت معیشت جامعه محلی آمده است. جهش توسعه‌ای در قشم از مهم‌ترین سیاست‌های افشار فتح‌اللهی، رییس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم از نخستین روز شروع به کار در جزیره بود که دستیابی به آن نیازمند تکمیل زیرساخت‌ها به‌ویژه در حوزه راه‌ها و ایجاد یک شبکه جامع حمل‌ونقلی است که رونق بخشیدن به اقتصاد جزیره و به‌تبع آن، افزایش کیفیت زندگی و معیشت ساکنان را ممکن می‌کند که

ارزش ۷۷۰ میلیارد ریال در شهریورماه ۱۴۰۱، نتیجه‌ای دیگر از رویکرد مردم محور فتح الهی، مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم در راستای توسعه عمرانی روستای طولابوده است. با ادامه نهضت راه‌سازی در سراسر جزیره و بهسازی و ساماندهی مسیرهای موجود و اصلاح نقاط حادثه‌خیز، زیرساخت‌های توسعه همه‌جانبه و پایدار قشم در دولت سیزدهم فراهم می‌شود.

واگذاری بیش از ۲۸۰ هکتار زمین در طرح مسکن جوانان جزیره
 ۲۸۰،۹ هکتار زمین در ۸ مرحله به عنوان خدمتی ماندگار از دولت مردمی و منطقه آزاد قشم به طرح مسکن جوانان جزیره اختصاص یافت. از زمان ارائه طرح مسکن جوانان جزیره قشم در سال ۱۴۰۰،

که در تیرماه سال جاری توسط سازمان منطقه آزاد قشم کلنگ زنی شد و در دو بخش ۳۰ کیلومتری، حدفاصل بندر تجاری کاوه تا بندر مسافری لافت و ۹ کیلومتری، حدفاصل میدان درگهان تا بندر تجاری کاوه عملیاتی می‌شود.

با اجرای این پروژه، محور بزرگراهی شهر قشم به بندر مسافری لافت که یکی از پررفت و آمدترین بنادر مسافری کشور است، کامل شده و سطح دسترسی و ایمنی ساکنان و گردشگران ارتقا یافته، رینگ بزرگراهی شرق جزیره قشم از بندر مسافری لافت تا فرودگاه بین‌المللی قشم به‌عنوان یکی از خواسته‌های دیرینه مردم جزیره، بعد از سال هادر دولت سیزدهم با رویکرد مردم محور، تکمیل می‌شود.

افتتاح پروژه محور اصلی بلوار مرکزی طولاب به طول ۲،۳ کیلومتر به

تاکنون در ۸ مرحله، کلنگ زنی‌هایی در روستاهای غربی جزیره به انجام رسیده که ۶ هزار و ۱۵۷ جوان بومی را از نعمت داشتن زمین و خانه بهره‌مند خواهد کرد، این در حالی است که از ابتدای تأسیس منطقه آزاد قشم، هیچ برنامه‌ای برای حل مشکل مسکن در جزیره اجرایی نشده بود. جزیره قشم با داشتن ۶ شهر و ۶۷ روستا، نزدیک به ۱۸۰ هزار تن جمعیت دارد که در سال‌های پیش رو، به لحاظ بافت جوان جامعه، از نرخ رشد بالایی برخوردار خواهد بود. این مهم نیاز اجتماع را به برخورداری از تسهیلاتی همچون مسکن، اشتغال و خدمات زیرساختی برای یک زندگی در خور بیش از پیش نمایان می‌سازد. طرح مسکن ملی به عنوان یکی از وعده‌های اصلی و کلیدی رییس دولت سیزدهم به مردم، نماینده دولت مردمی در رأس مدیریت عاملی سازمان منطقه آزاد قشم را بر آن داشت تا پیشبرد این طرح در جزیره را یکی از اولویت‌های اصلی در نظر گرفته و به اجرایی کردن آن در سال ۱۴۰۱ اهتمام ورزد که نتیجه آن برخوردار شدن جوانان ۴۱ روستا و ۴ شهر از نعمت مسکن بوده است.

اراده جدی برای رفع چالش تامین آب در جزیره قشم

رفع مشکلات مربوط به تامین آب شرب و افزایش ظرفیت تولید آب و برق یکی از چالش‌های دیرینه منطقه آزاد قشم است که طی یک سال گذشته و با آغاز فعالیت افشار فتح الهی به عنوان رییس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم با جدیت بیشتری در دستور کار قرار گرفته است. انعقاد قرارداد سرمایه گذاری به روش BOT جهت تامین آب شهر به ظرفیت ۱۰۰۰۰ مترمکعب در روز با سرمایه گذاری معادل ۲۵۵ میلیارد تومان توسط شرکت فرآب یکی از اقدامات مهم انجام شده توسط سازمان منطقه آزاد قشم برای رفع چالش تامین آب جزیره اجرایی و کلنگ آغاز احداث آن به زمین زده شد. از طرف دیگر تخصیص زمین جهت ساخت تاسیسات آب شیرین کن در سایت‌های پیش بینی شده در سلخ، تورگان و باسعیدو با روش اسمز معکوس به ظرفیت مجموعاً ۱۲۰۰۰ مترمکعب (هر کدام ۴۰۰۰ مترمکعب) با همکاری شرکت آب و فاضلاب استان هرمزگان نیز از برنامه‌هایی است که برای تامین آب جزیره در دستور کار قرار گرفته است. انعقاد تفاهم نامه با شورا و شهرداری قشم در خصوص توسعه و احداث شبکه آب و فاضلاب در بافت قدیم و تاریخی با هدف ارائه خدمات زیرساخت شهری به بیش از ۲۴ هزار نفر از ساکنین شهر قشم از اقدامات صورت گرفته توسط منطقه آزاد قشم می‌باشد. همچنین با هدف رفع مشکل تامین آب شهر در گهان و روستای هلم، شاهد کاهش بار توزیع از شبکه

مورد اشاره و انتقال آن به شبکه آبی شهر قشم بودیم که موجب رفع نیاز جمعیت‌های ساکن در این نقاط گردید. همچنین با پیگیری و مذاکره صورت گرفته میان مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم و وزیر نیرو و مجوز مورد نیاز برای تخصیص ۵۰۰۰ مترمکعب آب در روز در قالب خرید تضمینی برای شهر در گهان اخذ شد.

بررسی عملکرد شرکت آب و برق و تاسیسات قشم نشان می‌دهد که از ابتدای آذرماه ۱۴۰۰ تا پایان مهرماه سال جاری، ۳۳۶۰ متر شبکه‌های آبی جدید در جزیره احداث شده که نسبت به مدت مشابه سال قبل ۳،۵ برابر شده و همچنین ۳۱۶۹ متر به طول شبکه‌های فاضلاب در قشم اضافه شده است که بیش از چهار برابر رشد داشته است. همچنین مطابق این گزارش در این مدت ۲۱۱۹ مشترک جدید و ۸۴۷۶ نفر به جمعیت تحت پوشش شبکه آب اضافه شده اند که این اعداد نسبت به مدت مشابه در یک سال گذشته بیش از ۱۴ برابر رشد نشان می‌دهد. از آذرماه سال گذشته تا پایان مهرماه سال جاری همچنین شاهد افزایش ۱۲،۵ مگاواتی دیماند برق شهرک صنعتی طولابود که در عمل موجب افزایش هفت واحد تولیدی به مشترکان برق صنایع شده است. براساس گزارش شرکت آب و برق و تاسیسات قشم در بهار سال جاری ظرفیت تولید آب در شهر قشم به بیش از ۳۰ هزار و ۷۰۰ مترمکعب و ظرفیت تولید آب در روستاهای جزیره به ۴۲ هزار و ۴۰۰ مترمکعب رسیده است که نسبت به مدت مشابه در سال گذشته به ترتیب ۱،۵ و ۱،۷ برابر شده است. توسعه صنایع بزرگ قشم با سرمایه‌ای بالغ بر ۲۰۰ هزار میلیارد ریال راه‌اندازی صنایع بزرگ با افزایش تولید در جزیره و اشتغالی که به همراه دارد، پیشرانی برای تحول اقتصادی در قشم خواهد بود. احداث شرکت ایلپا استیل آریا قشم با ۲۰۰ هزار میلیارد ریال اعتبار، در شهرک صنعتی کاوه قشم در مساحتی به وسعت ۹۷ هکتار و ظرفیت تولید ۳۰۰ هزار تن ورق استیل ضد زنگ، آغاز گردید و ایجاد اشتغالی پایدار برای ۱۸۰۰ نیروی بومی به صورت مستقیم است. احداث این شرکت که پیش‌بینی می‌شود تا سال ۱۴۰۵ به بهره‌برداری برسد، همراه با آیین کلنگ زنی پل خلیج فارس، می‌تواند زمینه‌ساز حضور صنایع بزرگ و سنگینی باشد که با انتخاب منطقه آزاد قشم به عنوان یک زون برای سرمایه‌گذاری، تسهیل صادرات، حمل و نقل ارزان و معافیت مالیاتی، در چرخش اقتصاد کشور نقش بسزایی داشته باشند. محصول نهایی این شرکت تولید ورق نورد سرد و گرم فولاد ضد زنگ برای استفاده در صنایع فلزی داخلی و خارجی خواهد بود.

بازار پول در گفت و گو با نجفی منش، رییس انجمن صنایع همگن قطعه سازان:

بازار خودرو چگونه آرام می گیرد؟

بازار خودرو به کدام سو می رود؟ آیا ورود خودروهای دست دوم می تواند منجر به تعدیل قیمت ها شود؟ رییس انجمن صنایع همگن قطعه سازان می گوید: اگر به دنبال این هستیم که اقشار متوسط جامعه هم از خودروهای با کیفیت بهره ببرند باید قیمت گذاری خودرو را آزاد کنیم تا خودروسازها با قیمت مناسب محصولاتشان را عرضه کنند و قیمت بازار آزاد شکسته شود. حجم تولید بالا برود تا همه اقشار از آن بهره مند شوند. محمد رضا نجفی منش در گفت و گوی اختصاصی با «بازار پول» عنوان می کند: بیش از آنکه موافق واردات خودروهای ارزان قیمت به داخل باشم که شدنی نیست، موافق این هستم که موانع را از سر خودروسازهای داخلی برداریم زمانی که خودروسازها امکان تولید بیشتر را داشته باشند مشکلات برطرف خواهد شد.

فانزه طاهری

مشروح این گفت و گو را در ادامه می خوانید:

این نشان می دهد، دیدگاه تولید ملی و تولید داخلی خیلی مغفول مانده است. ما مقام یازدهم را در تولید خودرو در دنیا داریم، یعنی ۱,۶ درصد تولیدات خودروی دنیا در سال ۲۰۲۲ در ایران تولید شده است؛ ۶۸ میلیون خودرو در جهان تولید شده که بیش از یک میلیون آن در ایران تولید شد و این نشان می دهد که ما پتانسیل لازم

همانطور که در جریان هستید، مجلس شورای اسلامی با واردات خودروهای کار کرده با عمر پنج تا هشت سال موافقت کرد؛ ورود این نوع خودروها به کشور می تواند بر بازار داخل اثر گذار باشد؟ مجلس تمام تلاشش را برای واردات خودرو می کند، اما یک دهه هم آن پیشنهادهایی برای سرمایه گذاری و بهبود کیفیت ارائه نکرده است.

را داریم؛ اما دریغ از اینکه یک نماینده مجلس بخواهد، بودجه‌ای برای بهبود کیفیت و نوآوری داشته باشد. این موضوع جای تعجب و جای تاسف دارد. در مورد خودروی وارداتی نسل دوم هم باید بگویم اصلاً به صلاح کشور نیست و خودروهایی که وارد می‌شود هیچ تاثیری در قیمت بازار ندارد.

تحلیل‌تان از اینکه ورود این خودروها بر قیمت بازار داخل ندارد، چیست؟ چون این در بازار خودرو یک تقاضای کاذب شکل گرفته است که آنهم ناشی از اختلاف قیمت بین کارخانه و بازار است. اینکه یک خودرو از سوی خودروساز ۲۰۰ میلیون تومان عرضه می‌شود و در بازار آزاد ۴۰۰ میلیون تومان فروخته می‌شود؛ معلوم است که هنگامی که ظرفیت اعلامی برای ثبت نام ۲۰ هزار خودرو اعلام می‌شود، ۱۲ میلیون نفر ثبت‌نام می‌کنند. از این رو، ورود خودروهای وارداتی هم کمکی به تعادل بخشی بازار نخواهد تا زمانی که این فاصله قیمتی وجود داشته باشد.

اما جناب نجفی منش ارزیابی‌ها نشان می‌دهد، مادامی که به خودروساز اجازه افزایش قیمت داده شده، به همان نسبت خودرو در بازار آزاد بالا رفته است و این فاصله قیمتی همچنان وجود دارد؟ ما در دهه ۷۰ تا ۸۰ این موضوع را تجربه کردیم، آن زمان قیمت را گذاشتند حاشیه بازار، یعنی اینکه قیمت خودرو در حاشیه بازار چقدر است؟ اگر ۱۰۰ میلیون تومان بود آن را ۹۵ میلیون تومان عرضه می‌کردند؛ این باعث شد طی ۱۳ سال قیمت خودرو تقریباً ثابت بماند. اول اختلاف زیاد بود و به مرور کاهش یافت و به این نقطه رسید که قیمت بازار از کارخانه‌ها پایین‌تر آمد. در حال حاضر هم اگر همین تجربه دهه ۷۰ تکرار شود و قیمت‌گذاری به این سمت برود یعنی قیمت در بورس یا حاشیه بازار را دنبال کنند، اولاً صافی که تشکیل می‌شود و عمدتاً به دلیل اختلاف قیمت است؛ برچیده می‌شود. دوم اینکه قیمت‌های بازار هم شکسته می‌شود. مورد سوم اینکه شاید الان ۴۰۰ هزار خودرو مردم خریده و در پارکینگ نگه داشتند برای روزی که قیمت افزایش پیدا کند و این هم از بین می‌رود.

برگشت شورای رقابت را به قیمت‌گذاری چطور ارزیابی می‌کنید؟
روش شورای رقابت را قانون تعیین کرده است؛ این بار این روش خیلی متفاوت است. اگر با این روش که الان انجام می‌شود، تفاوت زیادی

دارد و نسبت به قبل بهتر است. چون این روش به صورت قانون است، مگر اینکه بخواهیم قانون را عوض کنیم.

گفته می‌شود عده‌ای به دلیل اینکه منافعشان در خطر است؛ نمی‌خواهند خودرو در بورس عرضه شود به همین دلیل خواهان بازگشت شورای رقابت به چرخه قیمت‌گذاری هستند آیا این گزاره صحت دارد؟

افرادی که در شورای رقابت حضور دارند، افراد ملی هستند. سه نفر از آنها از خود صنعت هستند؛ آقایان صالحی نیا، دودانگه و فاطمیان. اینکه آنها بخواهند بعد از ۲۰ سال حضور در صنعت علیه آن کار کنند؛ اصلاً منطقی نیست. اینکه بخواهند قیمت را بررسی کنند، روش بدی نیست. اگر یک بند را مطابق آن انجام دهند، شاید قیمت‌های فعلی تا ۷۰ درصد هم افزایش داشته باشد. نکته دیگر اینکه ما الان با تورم ۴ درصد ماهانه مواجه هستیم، بنابراین باید ماه به ماه ارزیابی و قیمت‌گذاری شود؛ اگر نه هم قطعه‌ساز و خودروساز متضرر می‌شود. هم مردم خودرو را به قیمت بالاتر می‌خرند در صورتی که در بورس از قیمت بازار هم پایین‌تر بود.

ایجاد سازمان بازرگانی را چطور ارزیابی می‌کنید؟

اینکه یک سازمان جدیدی خلق شود آنهم در این شرایط، چندان مناسب نیست. این در حالی است که ما باید کاری کنیم که دولت کوچک‌تر شود؛ هر چه دولت را عریض‌تر کنیم، کاری صورت نمی‌گیرد. حتی ما توصیه‌مان این است که این اتفاق نیفتد، هر سازمانی که کارش را انجام می‌دهد، دارای اختیار باشد و دولت هم بار بخش خصوصی و صنعت همکاری کنند و به صورت مشترک این کار را جلو ببرند؛ ما دنبال تقابل نیستیم، دنبال همکاری مشترک هستیم؛ حتی اعتقاد داریم که دولت باید کوچک‌تر شود، بخش زیادی از وظایفش را به بخش خصوصی واگذار کرده و خودش را خلاص کند. مثلاً درباره کارت بازرگانی دولت نباید ورود کند؛ شرایطش را به اتاق بازرگانی بگوید و به بخش خصوصی واگذار کند. در مورد بیمارستان‌ها و مدارس هم همینطور. هر چه دولت خودش را کوچک‌تر کند. دولت باید در بخش‌هایی که متولی است یا تصدی‌گری می‌کند؛ واگذار کند و بخش خصوصی را به بازی بگیرد. حرف ما این نیست که دولت نباید هیچ تصدی‌گری انجام دهد، جایی که لازم است تصدی‌گری داشته باشد. اما در موارد غیر ضرور، همکاری مشترک دولت و بخش خصوصی در جهت منافع جامعه مد نظر قرار گیرد.

تجارت از مرز ۱۰۰ میلیارد دلار عبور کرد

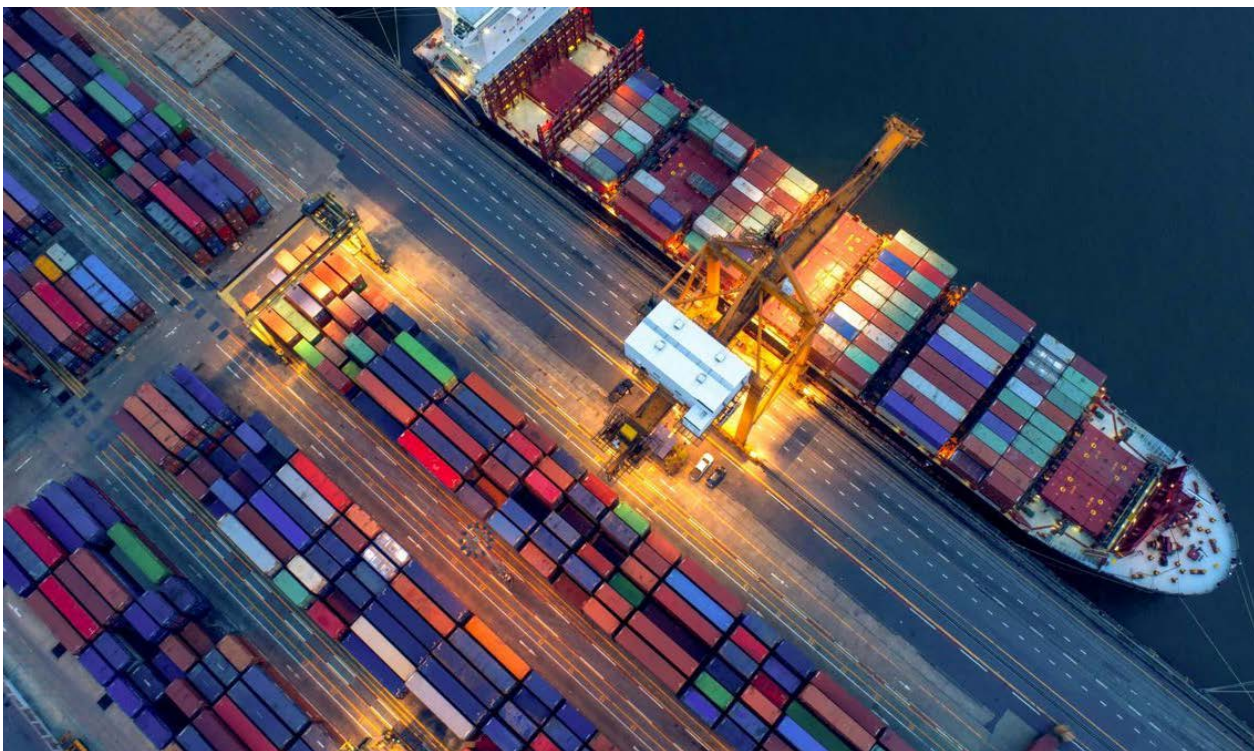
سقوط صادرات

حجم تجارت خارجی ایران از مرز ۱۰۰ میلیارد دلار فراتر رفت. ارزش دقیق کل تجارت خارجی ۱۱ ماهه کشور ۱۳ میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار است. آمارهای گمرک نشان می‌دهد وزن صادرات و واردات کشور کاهش یافته اما رشد ارزش صادرات و واردات دو رقمی شده است. در یازدهمین ماه از سال جاری حجم صادرات غیرنفتی کشور به یک قدمی ۴۹ میلیارد دلار رسید، حال آنکه واردات به محدوده ۵۴ میلیارد دلار نزدیک شد. به رغم نصف شدن میزان صادرات کشور در بهمن ماه (نسبت به دی ۱۴۰۱)، نکته مثبت کارنامه ۱۴۰۱ تجارت خارجی ایران رشد حجم تجارت است که خبر از تداوم دادوستد کالایی کشور با جهان دارد.

کارنامه تجارت خارجی در ماه یازدهم

چین، عراق، ترکیه، امارات متحده عربی و هند هستند که عمده کالاهای ایرانی را خریداری می‌کنند، حال آنکه واردات کشور عمدتاً از ۵ مبدأ امارات متحده عربی، چین، ترکیه، هند و آلمان بازرگانی شده است. از مجموع ۵/۱۰۳ میلیارد دلار تجارت خارجی ایران، ۶ کشور سهمی معادل ۸/۱

مطابق آمارهای ارائه شده از سوی گمرک، چین با حدود ۳۱ و امارات متحده عربی با حدود ۲۲ میلیارد دلار بزرگ‌ترین شرکای تجاری ایران در ۱۱ ماهه منتهی به بهمن ۱۴۰۱ بوده‌اند. در سمت صادرات این

“

مرور آمارهای صادرات و واردات کشور در پایان بهمن ۱۴۰۱ نشان می‌دهد، در این ماه کل صادرات کشور معادل ۳/۵ میلیارد دلار بوده که افتی بیش از ۶۶ درصد را نشان می‌دهد. این عدد برای دی ۱۴۰۱ بیش از ۹ میلیارد دلار بوده است

”

می‌دهند. همچنین عمده‌ترین کالای صادراتی گاز طبیعی مایع شده به ارزش ۶ میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار بوده که سهمی بالغ بر ۹۷/۱۳ درصد از کل ارزش صادرات را به خود اختصاص داده است. چین با ۱۳ میلیارد و ۶۰۰ میلیون دلار همچنان در صدر خریداران کالاهای ایرانی است. عراق با ۹ میلیارد و ۴۰۰ میلیون دلار، ترکیه با ۶ میلیارد و ۹۰۰ میلیون دلار، امارات متحده عربی با ۵ میلیارد و ۳۰۰ میلیون دلار و هند با یک میلیارد و ۹۰۰ میلیون دلار نیز جزو بزرگ‌ترین مقاصد کالاهای صادراتی کشورمان بوده‌اند. تحلیل این آمارها نشان می‌دهد، این ۵ کشور در مجموع سهمی در حدود ۷۳/۴۵ درصد از وزن و ۷۵/۷۹ درصد از کل ارزش صادرات غیرنفتی کشور را به خود اختصاص داده‌اند.

کشورهای عمده طرف معامله با ایران

رصد کشورهای عمده طرف معامله با ایران نیز حکایت از این دارد که ۵ کشور عمده طرف معامله واردات، کشورهای امارات متحده عربی با ۱۶ میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار، چین با ۱۴ میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار، ترکیه با ۵ میلیارد و ۶۰۰ میلیون دلار، هند با ۲ میلیارد و ۶۰۰ میلیون دلار و آلمان با یک میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار بوده است. این ۵ کشور در مجموع از نظر وزنی ۶۵/۱۸ درصد و از نظر ارزشی ۷۵/۷۷ درصد از کل واردات کشور را دارا بودند. بنابر آماری که گمرک اعلام کرده،

۷۷ میلیارد دلار دارند که این موضوع خبر از آسیب‌پذیری اقتصاد ایران از مسیر تجارت خارجی می‌دهد. مرور آمارهای صادرات و واردات کشور در پایان بهمن ۱۴۰۱ نشان می‌دهد، در این ماه کل صادرات کشور معادل ۳/۵ میلیارد دلار بوده که افتی بیش از ۶۶ درصد را نشان می‌دهد. این عدد برای دی ۱۴۰۱ بیش از ۹ میلیارد دلار بوده است. آن سوارزش واردات کشور در این ماه به سطح ۵/۱ میلیارد دلار تنزل پیدا کرده است. این عدد برای ماه دی حدود ۵/۷ میلیارد دلار بود. به‌طور کلی حجم تجارت خارجی کشور پس از یک ماه توفانی که به یک قدمی ۱۵ میلیارد دلار رسید، به محدوده معمول خود بازگشت. کل تجارت خارجی بهمن‌ماه ۱۴۰۱ کشور حدود ۸/۵ میلیارد دلار بوده است. تازه‌ترین گزارش از وضعیت تجارت خارجی کشور که از سوی گمرک ایران اعلام شده، حاکی از این است که درآمدهای ارزی کشور از محل صادرات غیرنفتی در ۱۱ ماهه سال جاری به حدود ۴۹ میلیارد دلار رسید که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل افزایش ۱۲/۲۲ درصدی داشته است. جزئیات آمار تجارت خارجی کشور بیانگر این است که در بهمن‌ماه سال جاری صادرات غیرنفتی کشور، بالغ بر ۱۱۱ میلیون و ۳۰۰ هزار تن و به ارزش ۴۸ میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار بوده که این میزان در مقایسه با مدت مشابه سال ۱۴۰۰، کاهش ۱۶/۱۱ درصدی در وزن و افزایش ۱۲/۲۲ درصدی در ارزش دلاری داشته است. همچنین بنابر این آمارها، واردات کشور در این مدت به میزان ۳۳ میلیون و ۶۰۰ هزار تن به ارزش ۵۳ میلیارد و ۷۰۰ میلیون دلار بوده است که کاهش ۶۱/۸ درصدی در وزن و افزایش ۲۸/۱۵ درصدی در ارزش را در مقایسه با مدت مشابه سال قبل نشان می‌دهد. رضوانی‌فر با بیان اینکه متوسط ارزش گمرکی هر تن کالای صادراتی از ۳۸۶ دلار در ۱۱ ماهه سال گذشته به ۴۳۹ دلار در ۱۱ ماهه سال جاری رسیده است، تاکید کرد: این آمار نشانگر رشد ۵۴/۱۳ درصدی است و این در حالیست که متوسط ارزش گمرکی هر تن کالای وارداتی ۱۵۹۷ دلار بوده که نسبت به رقم ۱۲۶۶ دلار در یازده ماهه سال گذشته، ۲۶/۱۴ درصد رشد داشته است.

خریداران کالاهای ایرانی

در این مدت ۲۱ میلیارد و ۷۰۰ میلیون دلار صادرات کالاهای پتروشیمی صورت گرفته است که از نظر وزنی ۲۵/۴۰ درصد و از نظر ارزشی ۴۹/۴۴ درصد از کل صادرات غیرنفتی کشور را تشکیل

و ۲۳۸ میلیون یورو بوده است. اما روند صادرات اتحادیه اروپا به ایران در مدت زمان مورد بررسی چگونه بوده است؟ بر اساس ارزیابی‌های صورت گرفته صادرات اتحادیه اروپا به ایران در سال ۲۰۲۲ رشدی ۷ درصدی نسبت به سال قبل داشته و با این شرایط از ۳ میلیارد و ۹۳۱ میلیون یورو در سال ۲۰۲۱ به ۴ میلیارد و ۱۸۳ میلیون یورو در سال ۲۰۲۲ رسیده است. با توجه به دفتر آمار کمیسیون اروپا (یورو استات) این سوال مطرح می‌شود که شرکای تجاری ایران در اروپا در سال ۲۰۲۲ شامل چه کشورهای می‌شود؟ بر اساس این گزارش «آلمان»، «ایتالیا» و «هلند» سه شریک اصلی تجاری ایران در این بازه زمانی محسوب می‌شوند. بر این اساس، آلمان بزرگ‌ترین شریک تجاری ایران در میان کشورهای اروپایی در سال ۲۰۲۲ بوده که حدود ۳۵ درصد کل تجارت ایران با اتحادیه اروپا در این سال مربوط به آلمان بوده است. آلمان در سال ۲۰۲۲ بالغ بر یک میلیارد و ۵۸۲ میلیون یورو کالا به ایران صادر و ۲۷۸ میلیون یورو کالا از ایران وارد کرده است. مجموع تجارت این کشور با ایران یک میلیارد و ۸۶۰ میلیون یورو بوده است. از سوی دیگر ایتالیا هم با تجارت ۷۱۲ میلیون یورویی دومین شریک تجاری ایران در این بازه زمانی بوده و ۵۵۱ میلیون یورو کالا به ایران صادر و ۱۶۱ میلیون یورو کالا از ایران وارد کرده است. آکا از هلند با تجارت ۴۴۵ میلیون یورویی به عنوان شریک سوم ایران یاد می‌شود. این کشور در سال ۲۰۲۲ بالغ بر ۳۸۹ میلیون یورو کالا به ایران صادر و ۵۶ میلیون یورو کالا از ایران وارد کرده است.

میزان واردات کل کالاهای اساسی در ماه میانی زمستان سال جاری رقمی بالغ بر ۲۲ میلیون و ۶۰۰ هزار تن و به ارزش ۱۷ میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار بوده که با اختصاص ۶۷/۱۳ درصد از وزن و ۰/۸/۳۳ درصد از ارزش کل واردات، در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، کاهش ۱۶/۴۲ درصدی در وزن و افزایش ۶/۳۳ درصدی در ارزش دلاری داشته است. اما چه کالاهایی را واردکنندگان ایرانی خریداری و روانه بازارهای داخلی کردند؟ بنابر آمارها، در این مدت اقلام اساسی شامل «ذرت، برنج، دانه سویا، گندم، روغن آفتابگردان، جو و کنجاله سویا» در فهرست ۱۰ قلم اول کالاهای وارداتی کشور قرار گرفته‌اند و در مجموع از نظر وزنی ۵۶/۵۱ درصد و از نظر ارزشی ۲۰/۶۷ درصد از کل واردات کشور را به خود اختصاص داده‌اند.

معرفی شرکای تجاری ایران در ۲۰۲۲

اما روند واردات اتحادیه اروپا از ایران در سال ۲۰۲۲ چگونه بوده است؟ گزارش منتشر شده از دفتر آمار کمیسیون اروپا نشان دهنده آن است که واردات اتحادیه اروپا از ایران در سال میلادی رشدی ۱۵ درصدی داشته است و تجارت ایران و اروپا در این سال به ۵ میلیارد و ۲۳۸ میلیون یورو رسید. با توجه به داده‌های اعلام شده تجارت اتحادیه اروپا با ایران در این بازه زمانی رشدی ۸ درصدی داشته و کل مبادلات تجاری ایران و ۲۷ عضو اتحادیه اروپا در این سال را ۵ میلیارد

کمک کنیم تا هیچ کودک دارای اتیسمی به خاطر هزینه‌های سنگین توانبخشی و آموزش فرصت صحبت کردن را از دست ندهد.

خانواده‌های زیادی این روزها نمی‌توانند هزینه‌های توانبخشی و آموزش را پرداخت کنند و به همین دلیل این مسیر را رها کرده‌اند. در حالیکه اقداماتی که امروز برای کودک دارای اتیسم جواب می‌دهد، فردا کم‌اثر و حتی بی‌اثر می‌شود.

هزینه حمایت از کودک دارای اتیسم ماهانه: ۳.۷۰۰.۰۰۰ تومان

با همراهی شما پدران و مادران می‌توانند امیدوار به شنیدن صدای فرزندشان باشند، امیدوار به دیدن لحظاتی آرام‌تر...

شماره حساب جهت دریافت کمک‌ها و مهربانی‌های موردی

شماره حساب: ۲۰۱-۸۱۰۰-۲۰۰۰۰۱۱۰-۱

شماره کارت: ۵۰۲۲-۲۹۱۰-۷۷۸۴-۰۷۶۵

#۷۰۷۰*۷۲۰*

کد دستوری (USSD)

برای پیوستن به مجموعه‌های حامی مسیری امید کودکان اتیسم با ما تماس بگیرید.

۰۲۱۴۸۰۸۵۰۰۰

انجمن اتیسم ایران
IAA Iran Autism Association

r a h e m r o o z . i r

اخبار، گزارش و گفت و گوهای متفاوت را با
سایت خبری و تحلیلی راه امروز دنبال کنید